

Πορφύριος: Κατά χριστιανών

Ο Πορφύριος ήταν Σύρος νεοπλατωνικός φιλόσοφος, που γεννήθηκε στην Τύρο του σημερινού Λιβάνου (232-305). Ο Πορφύριος, με πολλές φιλολογικές και θεολογικές πραγματείες στο ενεργητικό του, βαθύς γνώστης τόσο του Ευαγγελίου όσο και της Ιστορίας, αντλώντας επιχειρήματα από το οπλοστάσιο της νεοπλατωνικής σχολής αλλά και από την κοινή ανθρώπινη λογική, ασκεί ανελέητη κριτική στο πρόσωπο του Ιησού, τον οποίο θεωρεί ως έναν ασήμαντο Εβραίο, στους ευαγγελιστές που τους θεωρεί

αμόρφωτους παραμυθάδες, στους αποστόλους Παύλο και Πέτρο -αδίστακτους τσαρλατάνους-, αλλά και στην χριστιανική θεολογία που την θεωρεί τελείως εσφαλμένη.

Ο Πορφύριος ακούγοντας τον Ωριγένη να διδάσκει, είχε μελετήσει τις εβραϊκές γραφές, ιδιαίτερα τους προφήτες και τα χριστιανικά ευαγγέλια, και θεωρούσε πως τους έλειπε η φιλολογική ποιότητα και η φιλοσοφική εμβρίθεια. Γύρω στο 262, εντάχθηκε σε μια σχολή της Ρώμης την οποία διηύθυνε ο διάσημος νεοπλατωνικός δάσκαλος Πλωτίνος. Παρέμεινε εκεί μέχρι το 270 περίπου. Και στη Σικελία, όπου βρέθηκε μετά τον θάνατο του Πλωτίνου, και στη Ρώμη όπου αργότερα επέστρεψε, ο Πορφύριος εκδήλωνε μια έντονη αντιπάθεια για τη λαϊκή θρησκεία και θεωρούσε τον Χριστιανισμό ως την πλέον ολέθρια μορφή της νόσου που είχε προσβάλει την αυτοκρατορία.

Το έργο του Πορφύριου «Κατά χριστιανών», ήταν μια πολεμική πραγματεία που στόχευε στην ανασκευή των χριστιανικών θεωριών και την καταπολέμηση των ιουδαϊκής έμπνευσης δογμάτων που με φανατισμό και μισαλλοδοξία στρέφονταν κατά των ελληνιστικών φιλοσοφιών και του ελληνικού τρόπου. Το έργο του Πορφύριου καταδικάστηκε από την αυτοκρατορική εκκλησία και ρίχτηκε στην πυρά, το έτος 448. Σώζεται μόνο ένα μέρος του: Κυρίως τα αποσπάσματα που διατήρησε ο χριστιανός κληρικός Μακάριος Μάγνης στο έργο του «Αποκριτικός προς Έλληνας», αλλά και σκόρπιες μαρτυρίες.

Λόγω της καταστροφής με επίσημο διάταγμα των έργων του φιλοσόφου, καθώς και όλων των απολογητών που περιείχαν αποσπάσματά του, το εν λόγω έργο

αποτελεί μοναδικό μνημείο των έργων του Πορφύριου ...

Κριτική των ευαγγελίων και των συγγραφέων τους

Οι ευαγγελιστές δεν μεταφέρουν μαρτυρίες, απλώς επινόησαν τα όσα συνέβησαν στον Ιησού. Ο καθένας τους, βλέπετε, έγραψε για τα πάθη του πράγματα που δεν συμφωνούν με των άλλων. Γιατί ο ένας εξιστορεί ότι στον εσταυρωμένο προσέφερε κάποιος ένα σφουγγάρι που το 'χε γεμίσει ξύδι... (αυτό λέει ο Μάρκος). Άλλος τα λέει διαφορετικά: Όταν έφτασαν στον τόπο που λεγόταν Γολγοθάς, του έδωσαν να πιει κρασί ανακατωμένο με χολή. Το γεύτηκε και δεν θέλησε να το πιει. Κι λίγο παρακάτω: την ένατη ώρα έβγαλε φωνή μεγάλη ο Ιησούς: «*Ελωείμ, ελωείμ, λεμά σαβαχθανεί*», που θα πει, «*Θεέ μου, θεέ μου, γιατί με εγκατέλειψες;*». Αυτά είναι του Ματθαίου. Άλλος ισχυρίζεται: Βρισκόταν καταγής ένα αγγείο γεμάτο ξύδι. Αυτό το γεμάτο ξύδι σκεύος μαζί με ύσσωπο δεμένο του το έφεραν στο στόμα· και μόλις ήπια το ξύδι ο Ιησούς, είπε, «*Τετέλεσται*»· έγειρε το κεφάλι και παρέδωσε το πνεύμα. Ετούτο είναι του Ιωάννη. Άλλος λέει: «*Και βγάζοντας φωνή μεγάλη είπε, "Πατέρα, στα χέρια σου παραδίδω το πνεύμα μου"*». Αυτό τυχαίνει να είναι του Λουκά. Εξιστορήσεις από δεύτερο χέρι, διαφορετικές μεταξύ τους, θαρρείς και τα 'παθαν πολλοί και όχι ένας! Γιατί αν ο ένας γράφει, «*Εις χείρας σου παραθήσομαι το πνεύμα μου*» κι ο άλλος γράφει «*Τετέλεσται*», κι ο τρίτος «*Θεέ μου, γιατί με εγκατέλειψες;*», κι ο τέταρτος λέει «*Ο θεός, θεός μου, εις τι ωνείδισάς με;*», είναι ολοφάνερο ότι η μυθοπλασία παρουσιάζει ασυμφωνίες· είτε εμφανίζει περισσότερους από έναν εσταυρωμένους ή κάποιον που ενώ είχε κακό τέλος, δεν άφησε σε όσους βρίσκονταν εκεί μια ανεξίτηλη εικόνα του πάθους του. Αν ετούτοι (οι ευαγγελιστές), επειδή δεν ήξεραν να μας πουν πώς πέθανε στ' αλήθεια, έκοψαν κι έραψαν την όλη ιστορία, έπεται ότι και τα υπόλοιπα δεν μας τα διηγούνται με καθαρότητα.

Σε άλλο κεφάλαιο θα δειχτεί ότι ολόκληρη η ιστορία του θανάτου του ήταν αποκύημα φαντασίας. Γράφει ο Ιωάννης: «*Μα όταν ήλθαν στον Ιησού, βλέποντας πως ήταν ήδη νεκρός, δεν συνέτριψαν τα σκέλη του· μόνο ένας από τους στρατιώτες εκέντησε με τη λόγχη τα πλευρά του κι αμέσως βγήκε αίμα και νερό*» (Ιωάννης, 19.33). Μόνο ο Ιωάννης το είπε αυτό. Κανείς από τους άλλους. Να γιατί θέλει να καταθέσει και την εξής μαρτυρία για να στηρίξει τα λεγόμενα του: «*Κι εκείνος που τα είδε έχει δώσει μαρτυρία γι' αυτά, κι είναι αληθινή η μαρτυρία του*» (Ιωάννης, 19.35). Αυτή τη δήλωση, νομίζω, μόνο ένας ανόητος θα την έκανε.

Πώς θα μπορούσε να 'ναι αληθινή μια μαρτυρία, όταν δεν αφορά σε πραγματικό συμβάν θανάτου; Οι μαρτυρίες δίνονται για πράγματα υπαρκτά. Για τα ανύπαρκτα τι μαρτυρία να δοθεί;

Υπάρχει ακόμα ένα επιχείρημα σχετικά με την πολυθρύλητη ανάστασή του, που αναιρεί τη σαθρή αυτή δοξασία. Για ποιον λόγο ο Ιησούς, μετά από τα πάθη του, καθώς ισχυρίζεστε, και την ανάστασή του, δεν εμφανίζεται στον Πιλάτο που τον είχε τιμωρήσει ενώ έλεγε πως ο Ιησούς δεν διέπραξε αδίκημα που να επισύρει την θανατική καταδίκη, ή στον Ηρώδη το βασιλιά των Ιουδαίων, ή στον αρχιερέα της ιουδαϊκής φυλής, ή σε πολλούς μαζί και αξιόπιστους ανθρώπους, και πρώτα-πρώτα στη βουλή και τον λαό της Ρώμης, ώστε να τον θαυμάσουν και να μην καταδικάζουν ομόθυμα σε θάνατο τους οπαδούς του ως ασεβείς; Παρά εμφανίζεται στη Μαρία Μαγδαληνή, μια γυναίκα χαμηλής υποστάθμης από ένα άθλιο χωριουδάκι, γυναίκα που κάποτε κυριεύτηκε από «επτά δαίμονες»· και εμφανίζεται και σε άλλη Μαρία (άλλη, πάλι, γυναικούλα, μια χωριάτισσα που δεν την ήξερε κανείς), και σε δυο τρεις άλλους, όχι ιδιαίτερα αξιομνημόνευτους ανθρώπους· παρ' όλο που από τα πριν στον αρχιερέα των Ιουδαίων είχε πει ακριβώς τα εξής; *«Ὁψεσθε τον υιόν του ανθρώπου καθήμενον εν δεξιᾷ της δυνάμεως και ερχόμενου μετά των νεφελών»*, όπως ισχυρίζεται ο Ματθαίος. Γιατί αν εμφανιζόταν μπρος σε διακεκριμένους άνδρες, μέσω αυτών θα πίστευαν οι πάντες, και κανένας δικαστής δεν θα τιμωρούσε τους οπαδούς του ως ψεύτες που επινοούν αλλόκοτους μύθους. Κανένας θεός -όπως και κανένας συνετός άνθρωπος- δεν αρέσκειται να βλέπει να τιμωρείται με την εσχάτη των ποινών τόσος κόσμος για χάρη του.

Κι αν διαβάσει κανείς με προσοχή εκείνα τα παραπλανητικά στο ευαγγέλιο θα καταλάβει για τα καλά ότι πρόκειται για τερατολογίες: *«Νυν κρίσις εστί του κόσμου, νυν ο άρχων του κόσμου τούτου βληθήσεται έξω»*. Μα πες μου, για τον θεό, ποια είναι αυτή η «Κρίση» που έγινε τότε; Και ποιος άρχων του κόσμου πετάχτηκε έξω; Γιατί αν πείτε «ο αυτοκράτωρ», θ' απαντήσω ότι ο αυτοκράτορας δεν είναι ο μόνος άρχων, αλλά ούτε και πετάχτηκε έξω. Βλέπετε, είναι πολλοί οι άρχοντες του κόσμου. Αν εννοείτε κάποιον νοητό άρχοντα χωρίς σάρκα και οστά, τότε αυτός δεν είναι δυνατό να «πεταχτεί έξω». Πού να εκσφενδονιστεί, όντας άρχοντας σε τούτο τον κόσμο; Αν εννοείτε ότι κάπου υπάρχει κάποιος άλλος κόσμος όπου θα ριχτεί ο άρχων, υποθέτω ότι θα κατέχετε κάποιες αξιόπιστες πληροφορίες για το ζήτημα αυτό. Αν όμως δεν υπάρχει άλλος κόσμος, εφ' όσον δεχόμαστε ότι δεν είναι δυνατό να υπάρχουν δύο κόσμοι, πού θα εκσφενδονιστεί ο

άρχων, αν όχι μες στον κόσμο όπου τυχαίνει να ζει; Πώς γίνεται τότε, να εκσφενδονίζεται κάποιος και να παραμένει στον ίδιο τόπο; Ή μήπως έχουμε εδώ κάτι παρόμοιο με το πήλινο αγγείο, που όταν συντριβεί χύνεται έξω το περιεχόμενο του, όχι βέβαια στην ανυπαρξία, αλλά πάνω σε άλλο σώμα, στερεό ή αέριο ή άλλης λογής, όπως τύχει; Αν συμβαίνει κάτι παρόμοιο, πράγμα αδύνατον, με το που θα συντριβεί ο κόσμος, όποιος βρίσκεται εντός του θα πεταχτεί έξω-πού έξω όμως, σε ποιον χώρο; Τι χαρακτηριστικά έχει ο χώρος αυτός, πόσο ή τι ύψος έχει, τι βάθος, τι πλάτος και μήκος; Γιατί εφ' όσον έχει τέτοιες ιδιότητες, τότε πρόκειται για έναν κόσμο. Και ποια η αιτία που ρίχτηκε ο άρχοντας ως ξένος έξω απ' τον κόσμο; Και πώς έγινε και υπήρξε άρχων, όντας ξένος; Και πώς διώχεται; Οικειοθελώς ή με το ζόρι; Προφανώς με το ζόρι. Το λέει κι η λέξη. Όταν διώχεται κάτι, διώχεται χωρίς τη θέληση του. Όμως το αδίκημα το διαπράττει αυτός που ασκεί βία, όχι αυτός που την υφίσταται. Όσο για τη θολούρα των ευαγγελίων, καλά θα κάναμε να θεωρήσουμε ότι προορίζεται για γυναϊκούλες κι όχι για άντρες. Γιατί αν θέλαμε να ερευνήσουμε τα ζητήματα αυτά με ακρίβεια, θα βρίσκαμε μυριάδες ασαφείς διηγήσεις στερημένες από κάθε λογικό υπόβαθρο.

Ιησούς και Διάβολος

Ας ακούσουμε και κείνη την θεατρινίστικη κουβέντα που είπε ο Ιησούς στους Ιουδαίους, κι έχει ως εξής: *«Δεν μπορείτε», λέει, «να ακούσετε τα λόγια μου, γιατί σεις κατάγεστε από τον πατέρα σας τον Διάβολο, και θέλετε να εκπληρώνετε του πατέρα σας τις επιθυμίες»* (Ιωάν. 8.43-44).

Ξεκαθάρισέ μας, λοιπόν, ποιος είναι αυτός ο Διάβολος, ο πατέρας των Ιουδαίων. Γιατί όσοι κάνουν το θέλημα του πατέρα τους, καλώς κάνουν και τιμούν τον πατέρα, υποχωρώντας μπρος στη γνώμη του. Κι αν ο πατέρας είναι κακός, δεν είναι σωστό να κατηγορήσεις τα παιδιά του γι' αυτήν του την κακία. Ποιος λοιπόν είναι εκείνος ο πατέρας, που ικανοποιώντας οι Ιουδαίοι την επιθυμία του δεν άκουγαν τον Χριστό; Εφ' όσον οι Ιουδαίοι λένε *«Έναν πατέρα έχουμε, τον θεό»*, ετούτος καταργεί τη θέση τους αυτή, καθώς ισχυρίζεται: *«Εσείς κατάγεστε από τον πατέρα του Διαβόλου»*, τουτέστιν από τον Διάβολο.

Μα ποιος είναι αυτός ο Διάβολος και πού τριγυρνάει, και ποιον διέβαλε, ώστε να του κολλήσουν αυτό το παρατσούκλι; Γιατί φαίνεται πως δεν είναι το κανονικό του όνομα αυτό, αλλά το οφείλει σε κάποιο συμβάν, που αν το πληροφορηθούμε σωστά, τότε πια θα ξέρουμε. Αν ονομάζεται Διάβολος εξ αιτίας κάποιας διαβολής, ανάμεσα σε ποιους ανθρώπους εμφανίστηκε και διέπραξε την απαγορευμένη πράξη; Γιατί θα φανεί εδώ ότι αυτός που δίνει πίστη στις διαβολές φέρει την

ευθύνη διότι είναι εύπιστος, ενώ τη μεγαλύτερη αδικία την υφίσταται το θύμα της διαβολής. Και θα φανεί ότι την αδικία δεν τη διαπράττει ο ίδιος ο Διάβολος μα εκείνος που έμμεσα του δίνει αυτή τη δυνατότητα. Όπως δεν φταίει εκείνος που σκοντάφτει νύχτα πάνω σ' ένα παλούκι, μα εκείνος που έμπηξε το παλούκι στον δρόμο, έτσι και στην περίπτωση της διαβολής το μεγαλύτερο αδίκημα το διαπράττει εκείνος που παρέχει τη δυνατότητα της διαβολής, όχι εκείνος που τη χρησιμοποιεί ή την υφίσταται.

Πες μου όμως· αυτός ο Διάβολος διακατέχεται από πάθη, ή όχι; Αν δεν διακατέχεται από πάθη, δεν θα διέβαλλε ποτέ. Αν όμως είναι εμπαθής, δικαιούται τη συγγνώμη μας· ακριβώς όπως δεν κατηγορούμε ως άδικο κάποιον που υποφέρει από φυσική αρρώστια, αλλά πάνω απ' όλα τον οικτίρουμε για τα βάσανα του.

Από την ζωή και το έργο του Ιησού

Για ποιον λόγο ο Χριστός, ούτε στον αρχιερέα όπου τον οδήγησαν ούτε στον κυβερνήτη δεν είπε ένα λόγο άξιο σοφού και θείου ανθρώπου, ένα λόγο ικανό να τους ανοίξει τα μάτια και να τους κάνει καλύτερους, τον δικαστή και τους υπόλοιπους παρευρισκόμενους; Παρά ανεχόταν να τον χτυπούν μ' ένα καλάμι, να τον φτύνουν και να του φορέσουν ακάνθινο στεφάνι, σε αντίθεση με τον Απολλώνιο Τυανέα, που αφού πρώτα τά 'ψαλε του αυτοκράτορα Δομητιανού, αμέσως μετά έγινε άφαντος από τα ανάκτορα κι ύστερα από μερικές ώρες εμφανίστηκε στην πόλη Δικαιάρχεια -τους σημερινούς Ποτιόλους- μπρος σε όλο τον κόσμο. Μα ακόμα κι αν ήταν θεϊκή εντολή να υποστεί τα πάθη, ο Χριστός όφειλε μεν να υπομείνει την τιμωρία, όχι όμως και να τα υποστεί όλα βουβός χωρίς να μιλήσει διόλου· θα έπρεπε να μιλήσει δυνατά και να πει λόγια σπουδαία και σοφά στον Πιλάτο τον δικαστή κι όχι ν' αφήνει να τον εξευτελίζουν σαν κανένα τιποτένιο του δρόμου.

Μα και κείνα τα λόγια του Ιησού προς τους μαθητές, γεμάτα ασάφεια και αμορφωσιά: *«Μη φοβηθείτε»*, λέει, *«εκείνους που θανατώνουν το κορμί»* κι ο ίδιος αγωνιά και μένει ξάγρυπνος προσμένοντας τα δεινά, και προσεύχεται παρακαλώντας να μη τον βρει το κακό, και λέει στους δικούς του: *«Μείνετε ξυπνητοί και προσευχηθείτε, για να σας φύγει ο πειρασμός»*. Αυτά δεν είναι κουβέντες άξιες ενός υιού του θεού, μα ούτε καν ανθρώπου σοφού που περιφρονεί τον θάνατο.

Κι ακόμη, μου φαίνεται τελείως ανόητο εκείνο που είπε, *«Αν πιστεύατε στο Μωυσή, θα πιστεύατε και μένα, διότι ο Μωυσής για μένα έγραψε»*. Όμως δεν

σώζεται κανένα γραπτό του Μωυσή. Λένε πως όλα τα συγγράμματά του κήκαν μαζί με τον ναό. Όσα γράφτηκαν αργότερα επ' ονόματι του Μωυσή, χίλια εκατόν ογδόντα χρόνια μετά το θάνατο του, τα συνέγραψαν ανακριβώς ο Έσδρα και οι άνθρωποί του. Μα ακόμα και να δεχτεί κανείς ότι ο γραπτός Νόμος είναι του Μωυσή, δεν μπορεί να υποδείξει κανένα σημείο όπου να αναφέρεται ο Χριστός ως θεός ή λόγος του θεού ή δημιουργός. Και τέλος πάντων, από ποιον είχε ειπωθεί πως ο Χριστός θα σταυρωνόταν;

Κι αν θα ήθελε κανείς να μιλήσει και για κείνη την ιστορία, θα φαινόταν ότι πραγματικά πρόκειται για «φλυαρίες εκ του πονηρού» λέει ο Ματθαίος (8.31) ότι ο Ιησούς συναπαντήθηκε με δύο δαίμονες που ζούσαν ανάμεσα σε τάφους, κι ότι εκείνοι φοβήθηκαν και μπήκαν σε κάτι γουρούνια, πολλά από τα οποία σκοτώθηκαν. Ο Μάρκος, μάλιστα, δεν δίστασε να επινοήσει έναν υπερβολικό αριθμό χοίρων (5.1), και να τι ισχυρίζεται: *«Του έλεγε (ο Ιησούς): “Ακάθαρτο πνεύμα, βγες από το σώμα ετούτου του ανθρώπου”, και τον ερώτησε, “ποιο είναι τ' όνομά σου;” Και αποκρίθηκε, “Λεγεών, γιατί είμαστε πολλοί”, και του ζητούσε να μην τον πετάξει έξω απ' τη χώρα»*. Εκεί κοντά έβοσκε μια αγέλη γουρουνιών. Και τα δαιμόνια τον παρακαλούσαν να τους αφήσει να μπουν μέσα στα γουρούνια. Και μόλις μπήκαν στα γουρούνια, έτρεξαν αυτά κι έπεσαν από το γκρεμό μες στη θάλασσα -γύρω στα δυο χιλιάδες γουρούνια- και πνίγηκαν· κι οι χοιροβοσκοί το 'βαλαν στα πόδια.

Τι παραμύθι, τι παραμιλητό, τι γέλιο ασταμάτητο! Ένα πλήθος δυο χιλιάδων γουρουνιών να βουτάνε στη θάλασσα, να πνίγονται και να ψοφάνε! Και πώς, ακούγοντας κανείς ότι οι δαίμονες τον παρακάλεσαν να μην τους ρίξει στην άβυσσο κι ότι ο Χριστός, μπρος στα παρακάλια τους, αντί γι' αυτό τους ξαπόστειλε στα γουρούνια, πώς να μην πει: Αχ! τι αμορφωσιά, τι κωμική πλάνη! Πνεύματα φονικά, υποτίθεται, που απεργάζονται μεγάλο κακό σε βάρος της ανθρωπότητας. Κι εκείνος δέχεται την αξίωσή τους και τους επιτρέπει να κάνουν αυτό που επιθυμούν. Οι δαίμονες ήθελαν να χορεύουν ανάμεσα στους ζωντανούς, και να κάνουν τον κόσμο παιγνίδι τους, να ανακατώσουν θάλασσα και στεριά, να καταντήσουν την οικουμένη θέαμα θλιβερό, να ξυπνήσουν τα στοιχεία της φύσης και να βυθίσουν την υφήλιο μέσα στο χάος. Θα 'πρεπε λοιπόν ο άνθρωπος ετούτα τα πονηρά όντα, τους αρχηγέτες του κακού, να τους πετάξει ακριβώς εκεί όπου δεν ήθελαν, κι όχι να δείξει αδυναμία μπρος στα παρακάλια τους, επιτρέποντάς τους έτσι να προκαλέσουν άλλη μία συμφορά.

Αν η ιστορία είναι αληθινή και όχι μύθευμα, -όπως το λέω ξεκάθαρα πως είναι-,

τότε μας βεβαιώνει για την ανικανότητα του Χριστού, που έδιωξε τους δαίμονες μέσα από έναν άνθρωπο και τους ξαπόστειλε μέσα σε χοίρους δίχως λογικό, και επιπλέον, κατατρομοκράτησε τους χοιροβοσκούς και τους έκανε να το βάλουν στα πόδια γεμάτοι ταραχή και να ξεσηκώσουν μια ολόκληρη πόλη (Μάρκος 5.8-15).

Δεν θα ήταν δίκαιο να θεραπευε από το κακό, όχι μόνο έναν και δυο ή τρεις και δεκατρείς, μα όλους τους ανθρώπους; πολύ περισσότερο που φημίζεται ότι γι' αυτό ακριβώς φροντίζει. Το να ελευθερώσει ένα άτομο από τα αόρατα δεσμά του, μεταφέροντας τα δεσμά αλλού με τρόπο αφανέρωτο, και κάποιους να τους ελευθερώνει από τους φόβους αισίως, ενώ άλλους να τους περιβάλλει με φόβο, χωρίς κανένα λόγο, αυτό δεν είναι κατόρθωμα· και δεν θα 'χαμε άδικο να του καταλογίσουμε δολιότητα.

Επιπλέον, δεχόμενος την αξίωση των εχθρών να πάνε να λεηλατήσουν άλλη περιοχή, δε διαφέρει από έναν βασιλιά που καταστρέφει τους υπηκόους του, κάποιον που μη μπορώντας να πετάξει τους βαρβάρους έξω απ' όλη τη χώρα, τους στέλνει να μείνουν από τον έναν τόπο στον άλλον, διώχνοντας το κακό από έναν τόπο και παραδίνοντας άλλον τόπο στο κακό. Αν λοιπόν και ο Χριστός κατά τον ίδιο τρόπο ξαπόστειλε τότε τον δαίμονα σε μια αγέλη γουρουνιών, επειδή αδυνατούσε να τον διώξει ολοκληρωτικά από την περιοχή του, τότε η ενέργεια του είναι όντως αξιοπερίεργη και ικανή να μολύνει την ακοή, και μας βάζει σε κακές σκέψεις. Ένας μυαλωμένος άνθρωπος με το που θα ακούσει αυτή την αφήγηση, αυτομάτως θα εκφράσει την ανάλογη θέση: Αφού δεν ελευθερώνει ολόκληρη την υφήλιο από το κακό, παρά διώχνει τους δράστες του κακού από ένα μέρος για να πάνε σε άλλο· και αφού άλλους ανθρώπους τους φροντίζει κι άλλους τους παραμελεί, το να καταφύγεις σ' αυτόν για να σωθείς δεν είναι διόλου ασφαλές. Γιατί ένας που έχει σωθεί, στενοχωρεί έναν μη σωσμένο, χώρια που ο δεύτερος αρχίζει να κατηγορεί τον πρώτο. Σύμφωνα με την κρίση μου, η ιστορία αυτή είναι πλαστή. Κι αν δεν είναι πλαστή και συγγενεύει με την αλήθεια, είναι αρκετή για να διακόψει τα χασμουρητά κάποιου και να τον κάνει να βάλει τα γέλια.

Ας αποσαφηνίσουμε εδώ και το εξής: Πώς ήταν δυνατό να βόσκει ένα τόσο μεγάλο πλήθος γουρουνιών στην Ιουδαία, όπου από πολύ παλιά οι Ιουδαίοι τα θεωρούν βρωμερά και τα απεχθάνονται; Και πώς πνίγηκαν όλα μαζί τα γουρούνια εκείνα, αφού δεν υπήρχε εκεί καμιά θάλασσα βαθιά να ριχτούν παρά μόνο μια λίμνη; Αλλά αυτό ας αφήσουμε να το κρίνουν τα νήπια.

Ας εξετάσουμε μία φράση ακόμα πιο σκοτεινή απ' ό,τι οι προηγούμενες, στην οποία ισχυρίζεται: *«Πιο εύκολο είναι να περάσει καμήλα μέσα από βελόνα, παρά πλούσιος να κερδίσει τη βασιλεία των ουρανών»* (Ματθαίος 19.24). Αν ένας πλούσιος που δεν διαπράττει κανένα αδίκημα (φόνος, κλοπή, μοιχεία, δηλητηρίαση, ψευδορκία, τυμβωρυχία, ιεροσυλία) δεν πρόκειται να οδηγηθεί στη λεγόμενη «βασιλεία των ουρανών», τότε ποιο το όφελος να κάνουν δίκαιες πράξεις οι δίκαιοι, αν τυχαίνει να 'ναι πλούσιοι; Και τι έχουν να χάσουν οι φτωχοί, αν διαπράττουν κάθε είδους κακούργημα; Αφού δεν είναι η αρετή που ανεβάζει τον άνθρωπο στους ουραμούς, αλλά η πενία και η ένδεια. Γιατί εφ' όσον ο πλούτος είναι που αποκλείει τον πλούσιο από τους ουραμούς, κατ' αντίφαση, η φτώχεια ανοίγει το δρόμο στους πτωχούς. Όποιος το πληροφορηθεί αυτό, με το δίκιο του δεν θα ασχολείται διόλου με το μάθημα της αρετής και τίποτα δεν θα τον εμποδίζει να κάνει τα μεγαλύτερα αίσχη, μιας και η πενία είναι που σώζει τον πένητα ενώ ο πλούτος αποκλείει τον πλούσιο από τα αμόλυντα ουράνια δώματα.

Από αυτό συμπεραίνω ότι δεν ήταν λόγια του Χριστού αυτά -αν δεχτούμε πως ο Χριστός παρέδιδε «τον κανόνα της αληθείας»- αλλά κάποιων φτωχών που ήθελαν, με τέτοιες αερολογίες, να φάνε από τις περιουσίες των πλουσίων. Μα μόλις χθες -κι όχι στο μακρινό παρελθόν-, γι' άλλη μια φορά, αυτά ακριβώς απάγγειλαν σε κάποιες ευκατάστατες γυναίκες: *«Πούλησε τα υπάρχοντα σου και δώσε στους πτωχούς και θα κερδίσεις το θησαυρό του ουρανού»*, και τις έπεισαν να μοιράσουν όλη τους την περιουσία στους φτωχούς. Κι οι γυναίκες έπεσαν σε τέτοια φτώχεια που το 'ριξαν στη ζητιανιά, κι από ελεύθερες που ήταν, κατάντησαν να ζητάνε πίσω τα χαμένα με τρόπο αισχρό και όψη ελεεινή· ώσπου τέλος αναγκάστηκαν να βγουν στη γύρα και να χτυπούν τις πόρτες των πλουσίων. Η έσχατη ατίμωση και το χειρότερο πάθημα: Στο όνομα της ευσέβειας, να ξεπέσεις και να χάσεις το βίος σου και μετά, επειδή σε σφίγγει η ανάγκη, να λαχταράς τα ξένα αγαθά. Από κάτι τέτοια, έχω την εντύπωση ότι το ρητό ανήκει σε κάποια ταλαίπωρη γυναίκα (και όχι στον Ιησού).

Ας μιλήσουμε τώρα πιο αναλυτικά για κείνη την ιστορία στο ευαγγέλιο, που ο τρόπος γραφής της είναι μεν γελοίος και διόλου πειστικός, μα ακόμα πιο γελοία είναι η ίδια η υπόθεση της: Τότε που ο Ιησούς έστειλε τους μαθητές του να διαπλεύσουν τη θάλασσα μετά από ένα δείπνο, κι ο ίδιος πήγε να τους συναντήσει αργότερα, την ώρα της τέταρτης νυχτερινής βάρδιας. Και τους βρήκε εξαντλημένους από την κακοκαιρία, καθώς όλη τη νύχτα πάλευαν με τα άγρια κύματα (όλη νύχτα, διότι η ώρα της τέταρτης νυχτερινής βάρδιας είναι η δέκατη

νυχτερινή ώρα, μετά την οποία υπολείπονται άλλες τρεις ώρες) (Ματθαίος 14.25 και Μάρκος 6.48).

Όσοι περιγράφουν την περιοχή, βεβαιώνουν πως δεν υπάρχει καμία θάλασσα εκεί· μόνο μια λιμνούλα, κοντά στην πόλη Τιβεριάδα, που τη σχηματίζουν τα νερά ενός ποταμού που κατεβαίνει από το βουνό και χύνεται στη Γαλιλαία. Μια λιμνούλα που εύκολα μπορεί να την διαπλεύσει ακόμα και ένα μικρό μονόξυλο, το πολύ σε δυο ώρες, και που δεν είναι τόσο μεγάλη ώστε να σηκώνει κύμα και σε περίπτωση κακοκαιρίας να υπάρχει θαλασσοταραχή.

Ο Μάρκος λοιπόν, αφού ξεμάκρυνε αρκετά από την αλήθεια, κάθισε και σκάρωσε ετούτο το παραμύθι με τον πιο γελοίο τρόπο, λέγοντας ότι αφού πέρασαν εννέα ώρες, τη δέκατη κατέφθασε ο Ιησούς (δηλαδή, την ώρα της τέταρτης νυχτερινής βάρδιας), και βρήκε τους μαθητές να ταξιδεύουν ακόμα μες στη λιμνούλα! Και την αναφέρει ως θάλασσα· και όχι απλώς θάλασσα, μα και ταραγμένη και άγρια, με κύματα αφρισμένα, ώστε αμέσως μετά να μας παρουσιάσει τον Χριστό ως μέγα θαυματοποιό που σταμάτησε τη φοβερή κακοκαιρία κι έσωσε τους μαθητές που λίγο ακόμα και θα πνίγονταν στο βυθό του πελάγους!

Από κάτι τέτοια παιδικά παραμύθια καταλάβαμε ότι το ευαγγέλιο δεν είναι παρά μια καλοστημένη σκηνοθεσία. Και απ' το καθένα απ' αυτά τα παραμύθια είναι που ψάχνουμε να βγάλουμε άκρη.

Τα ρητά του Ιησού

Τώρα δα, ανακαλύπτοντας ακόμα μία ανακολουθία σε μια φρασούλα του Χριστού προς τους μαθητές, σκέφτηκα να μην την αποσιωπήσω ούτε κι αυτήν. Λέει: «*Τους πτωχούς πάντοτε, εμέ δε ου πάντοτε έχετε*» (Ματθαίος 26.11). Αφορμή για το θέμα αυτό ήταν το εξής: Μια γυναίκα που κρατούσε άρωμα μέσα σε αλάβαστρο, του το 'χυνε πάνω στο κεφάλι. Στους άλλους που την έβλεπαν και σχολίαζαν ότι η πράξη της ήταν ανάρμοστη, είπε: «*Τι την ταλαιπωρείτε τη γυναίκα; Καλό μου έκανε. Τους φτωχούς πάντα θα τους έχετε, εμένα όμως δεν θα μ' έχετε πάντα*». Γιατί τους είχε κακοφανεί πολύ, που δεν ακριβοπουληθηκε το άρωμα για να μοιραστούν τα λεφτά στους πεινασμένους φτωχούς. Και απ' αφορμή την άκαιρη εκείνη αντίδραση τους, ξεστόμισε ο Ιησούς την ανόητη ετούτη κουβέντα, λέγοντας πως δεν θα βρισκόταν πάντοτε μαζί τους. Εκείνος, που σε άλλες περιστάσεις τους διαβεβαίωνε «*Έσομαι μεθ' υμών έως της συντέλειας του αιώνος*», συγχιστηκε με το περιστατικό του αρώματος και τους αρνήθηκε ότι θα βρισκόταν πάντοτε μαζί τους.

Περιβόητη κι εκείνη η ρήση του διδασκάλου, όπου λέγει: «*Εάν δεν φάτε τη σάρκα μου και δεν πιείτε το αίμα μου, δεν έχετε ζωή μέσα σας*» (Ιωάννης 0.54). Αυτό δεν είναι απλώς θηριώδες ή άτοπο. Ξεπερνά κάθε ατόπημα και κάθε θηριωδία, άνθρωπος να γευτεί ανθρώπινες σάρκες και να πιεί το αίμα ομοφύλου και συγγενή του, και μάλιστα με σκοπό να κερδίσει την αιώνια ζωή!

Πες μου, ύστερα απ' αυτή την ωμότητα, τι άλλες υπερβάσεις σκοπεύετε να εισαγάγετε στη ζωή μας; Ποιαν άλλη κακότητα θα εφεύρετε, βρομερότερη από τούτην εδώ; Τέτοια πράγματα δεν αντέχει κανείς ούτε να τ' ακούει -και δεν εννοώ την ίδια την πράξη, μα ακόμα και το να γίνεται λόγος γι' αυτά τα ξενόφερτα, καινοφανή ανοσιουργήματα. Τέτοιο μήνυμα δεν έχουν δώσει τα φαντάσματα των Ερινυών ούτε στους πιο εκκεντρικούς ανθρώπους· ούτε οι Ποτιδαιάτες θα ξέπεφταν σε κείνη την πράξη αν δεν τους θέριζε η απάνθρωπη πείνα. Το θυέστιο γεύμα έγινε εξ αιτίας της στενοχώριας μεταξύ δυο αδελφών ο Τηρέας ο Θρακιώτης με το ζόρι αναγκάστηκε να δεχτεί τέτοια τροφή· ο Άρπαγος εξαπατήθηκε από τον Αστυάγη κι έφαγε από τις σάρκες αγαπημένου του προσώπου· όλοι τους δίχως να το θέλουν υπέκυψαν σ' ετούτο το βδέλυγμα. Υπό συνθήκες ειρηνικές, τέτοιο γεύμα δεν ετοίμασε ποτέ κανένας άνθρωπος· και κανένας δεν άκουσε ποτέ από δάσκαλο τέτοιο σιχαμερό μάθημα. Ακόμα και τα όσα εξιστορούνται για τους Σκύθες αν μελετήσεις, κι αν εξετάσεις τις συνήθειες των μακρόβιων Αιθιόπων, κι αν κάνεις τον γύρο του ωκεανού, θα βρεις ανθρώπους να τρων ψείρες και ρίζες, θ' ακούσεις για ερπετοφάγους και ποντικοφάγους· κανείς τους όμως δεν τρώει ανθρώπινες σάρκες.

Λοιπόν, τι νόημα έχει ετούτη η κουβέντα του Ιησού; Ακόμα κι αν πρόκειται για αλληγορία που κρύβει κάποιο ωφέλιμο νόημα, η ίδια η μυρωδιά της φράσης κακοποιεί την ψυχή ταραζώντας την με την σιχασιά που προκαλούν οι λέξεις στο άκουσμά τους κι έχει καταστρέψει ολόκληρο το κρυμμένο νόημα, γιατί τέτοια συφοριασμένα λόγια φέρνουν ζαλάδα στον άνθρωπο. Ως και τα ζώα που δεν έχουν λογικό, ακόμα κι αν γνωρίσουν πείνα σκληρή και αφόρητη, δεν υποκύπτουν ποτέ: Σκύλος δεν θα φάει σάρκες σκύλου· και κανένα άλλο ζώο δεν πρόκειται να γευτεί τη σάρκα ομοειδούς ζώου.

Υπάρχουν ένα σωρό δάσκαλοι που εισάγουν ξενόφερτες καινοτομίες· όμως μεγαλύτερη καινοτομία από ετούτη την τραγωδία δεν έχει επινοήσει κανένας ιστοριογράφος ή φιλόσοφος, είτε βάρβαρος είτε Έλληνας της αρχαιότητας. Βλέπετε τι έχετε πάθει και προτρέπετε και τους αφελείς, μαζί μ' εσάς να πειστούν κι αυτοί; Βλέπετε τι κακό έχει ενσκήψει, όχι μόνο στα χωριά μα και στις πόλεις;

Αυτός, νομίζω, ήταν και ο λόγος που ούτε ο Μάρκος ούτε ο Λουκάς δεν τα 'γραψαν ετούτα, μήτε καν ο Ματθαίος, καθώς θα έκριναν ότι η ρήση (του Ιησού) δεν έχει καμία λεπτότητα, παρά είναι αλλότρια και ανάρμοστη και απέχει πολύ από τις αρχές του πολιτισμένου βίου.

Ας δώσουμε λίγη προσοχή σ' εκείνο το εδάφιο όπου λέει, ο Ιησούς: «*Εκείνους που θα πιστέψουν, θα τους ακολουθούν τα εξής σημάδια: Θα ακουμπούν τα χέρια τους πάνω σε αρρώστους και κείνοι θα βρίσκουν την υγεία τους· εκείνοι που θα πιστέψουν, αν τύχει και πιουν θανατηφόρο δηλητήριο, δεν πρόκειται να πάθουν τίποτα*» (Μάρκος 16.18). Θα πρέπει, το λιγότερο, οι εκλεκτοί ιερείς τους, και μάλιστα όσοι έχουν βλέψεις να γίνουν επίσκοποι, δηλαδή προκαθήμενοι της Εκκλησίας, να χρησιμοποιήσουν αυτή τη μέθοδο για να κριθούν: Να πάρουν το θανατηφόρο δηλητήριο ώστε αυτός που δεν θα πάθει τίποτα να προκριθεί. Αν δεν έχουν το θάρρος να αποδεχτούν τον τρόπο αυτό, ομολογούν ότι δεν πιστεύουν τα λόγια του Ιησού. Γιατί αν είναι μέρος της χριστιανικής πίστης το ότι μπορεί ένας άνθρωπος να κατανικά το δηλητήριο ή τους πόνους ενός αρρώστου, τότε ο πιστός που δεν μπορεί να κάνει τέτοια πράγματα είτε δεν είναι γνήσιος πιστός είτε είναι μεν γνήσιος πιστός αλλά αυτό στο οποίο πιστεύει δεν στέκει καλά.

Βλέπε κι ένα παρόμοιο ρητό: «*Αλήθεια σας λέω, εάν έχετε πίστη όση ένας σπόρος σιναπιού, θα πείτε στο βουνό αυτό: "Μετατοπίσου και πέσε μες στη θάλασσα", και θα μετακινηθεί· και τίποτα δεν θα σας είναι αδύνατον*» (Ματθαίος 17.20). Απ' ό,τι φαίνεται, όποιος δεν μπορεί να μετακινήσει βουνό με ένα πρόσταγμά του, δεν είναι άξιος να συγκαταλέγεται στην αδελφότητα των πιστών. Οπότε αυτοαναιρείσθε φανερά· καθώς όχι μόνο οι κοινοί χριστιανοί δεν συμπεριλαμβάνονται στους πιστούς, αλλά ούτε καν οι επίσκοποι κι οι πρεσβύτεροι είναι άξιοι να φέρουν τον τίτλο του πιστού.

Ας μιλήσουμε και για τούτην εδώ τη φράση του: Για ποιον λόγο ο Ιησούς, όταν τον έβαζε ο Διάβολος σε δοκιμασία και του 'λεγε «*Πέσε από τη στέγη του ναού*», όχι μόνο δεν έπεσε μα του είπε, «*Δεν θα βάλεις σε δοκιμασία τον κύριο τον θεό σου*»; (Ματθαίος 4.6). Εμένα μου φαίνεται πως το είπε αυτό επειδή φοβήθηκε την πτώση. Αν, όπως λέτε, έκανε τόσα και τόσα θαύματα -και μάλιστα ανάστησε και νεκρούς μ' έναν του λόγο- θα 'πρεπε χωρίς δισταγμό να αποδείξει ότι ήταν ικανός να σώζει τον κόσμο από τους κινδύνους, και να ριχτεί από το ύψος της στέγης χωρίς να πάθει το παραμικρό· πόσο μάλλον, που ο Διάβολος του υπενθύμιζε πως υπήρχε στις γραφές ένα χωρίο που έλεγε: «*Και θα σε σηκώσουν (οι άγγελοι) στα χέρια για να μη χτυπηθεί το πόδι σου πάνω σε πέτρα*». Οπότε, το σωστό θα ήταν να δείξει σ'

όσους βρίσκονταν εκεί στο ναό ότι ήταν υιός θεού κι είχε τη δύναμη να γλιτώνει από τον κίνδυνο τον εαυτό του και τους δικούς του.

Κατά του απόστολου Πέτρου

Είναι ευνόητο να προκαλεί τη δυσφορία όλος ετούτος ο κυκεώνας ασυναρτησιών, όπου οι ίδιες οι φράσεις έχουν κηρύξει τον πόλεμο η μία στην άλλη· πώς θα μπορούσε κανείς, έστω και μιλώντας σε απλοϊκούς ανθρώπους του δρόμου, να αφηγηθεί τα λόγια του Ιησού στον Πέτρο: «*Υπαγε οπίσω μου, Σατανά, με βάζεις σε πειρασμό, διότι δεν φρονείς τα του θεού αλλά τα των ανθρώπων*» (Ματθαίος 16.23)· και αλλού: «*Εσύ είσαι Πέτρος και πάνω στην πέτρα αυτή θα οικοδομήσω την εκκλησία μου και θα σου δώσω τα κλειδιά της βασιλείας των ουρανών*» (Ματθαίος 16.18).

Αν καταδίκασε έτσι τον Πέτρο επειδή δεν είχε αποκτήσει θείον φρόνημα -τόσο ώστε να αποκαλέσει τον Πέτρο πειρασμό και Σατανά που η θέση του δεν είναι να στέκεται εμπρός του-, κι αν τον εξαπόστειλε με τέτοιο τρόπο επειδή είχε πέσει σε επικίνδυνο σφάλμα, τόσο που ούτε να τον βλέπει πια δεν ήθελε, παρά τον πέταξε πίσω του μες στο συρφετό των ασήμαντων και των αποδιωγμένων, πώς θα πρέπει εμείς να την εκλάβουμε αυτήν την καταδίκη του κορυφαίου και πρώτου των μαθητών; Αν τα σκεφτεί και τα ξανασκεφτεί κανείς νηφάλια, και κατόπιν ακούσει τον Χριστό -που θαρρείς και ξέχασε τις φωνές που 'βαλε στον Πέτρο- να του λέει, «*Εσύ είσαι Πέτρος και πάνω στην πέτρα αυτή θα οικοδομήσω την εκκλησία μου και θα σου δώσω τα κλειδιά της βασιλείας των ουρανών*», δεν θα ξεκαρδιστεί στα γέλια; Δεν θα σαρκάσει, σαν να βρισκόταν μέσα σε θέατρο, δεν θα προγκίξει τους ηθοποιούς, δεν θα σφυρίξει μ' όλη του τη δύναμη, δεν θα στραφεί στους άλλους θεατές να πει δυνατά: «*Ήπιωμένος ήταν και πάνω στο μεθύσι του κακομίλησε του Πέτρου και τον είπε Σατανά· ή ονομάζοντας τον κλειδοκράτορα της βασιλείας, ζωγράφιζε όνειρα που είδε στον ύπνο του*».

Ποιος Πέτρος ήταν ικανός να στηρίξει τα θεμέλια της Εκκλησίας; Εκείνος που το φρόνημά του κλονίστηκε τόσες και τόσες φορές με το παραμικρό; Πότε φάνηκε να 'χει ένα σταθερό λογισμό και πότε είχε να επιδείξει ακλόνητο φρόνημα; Αυτός που εξ αιτίας μιας ελεεινής υπηρετιούλας, με το που άκουσε τη λεξούλα «*Ιησούς*», τρέμοντας από φόβο, τρεις φορές ορκίστηκε ψέματα, χωρίς να τον ζορίζει καμιά σοβαρή ανάγκη; (Μάρκος 14.69). Αν είχε δίκιο να τον πει Σατανά, προλαβαίνοντας το ότι ο Πέτρος στο πιο σημαντικό θέμα, της ευσέβειας, θα 'πεφτε σε τέτοιο ατόπημα, τότε είναι παράλογο να τον τοποθετεί και στην κορυφή της εξουσίας, σα να μην είχε ιδέα για τις πράξεις του Πέτρου.

Το ότι ο Πέτρος είχε υποπέσει σε πολλά αμαρτήματα, φαίνεται και στο χωρίο εκείνο όπου του λέει ο Ιησούς: «*Όχι επτά φορές, μα εβδομήντα επί επτά φορές θα επιτρέψεις να αμαρτήσει ο αμαρτωλός*» (Ματθαίος 18.22). Κι ο Πέτρος, παρ' ότι είχε λάβει αυτή την εντολή, όρμηξε στου αρχιερέα τον δούλο, που δεν είχε κάνει απολύτως καμιά αμαρτία, και με βαναυσότητα του 'κοψε το αυτί (Ιωάννης 18.1). Σε τι αμάρτησε αυτός, αν το αφεντικό του τον διέταξε να πάρει μέρος στη σύλληψη του Ιησού;

Ετούτος ο Πέτρος και σ' άλλες περιπτώσεις έχει διαπράξει εγκλήματα. Έναν άνδρα που τον έλεγαν Ανανία και τη γυναίκα του, ονόματι Σάφειρα, επειδή δεν του κατέβαλαν ολόκληρο το χρηματικό ποσό από την πώληση του χωραφιού τους και ξεχώρισαν ένα μέρος για τις ανάγκες τους, τους θανάτωσε, ενώ δεν είχαν βλάψει κανέναν (Πράξεις Αποστόλων 5.1-11).

Αν δεν θέλησαν να χαρίσουν ολόκληρη την περιουσία τους, πού είναι το έγκλημα τους; Κι αν νόμιζε ότι έκαναν αδίκημα, θα έπρεπε να θυμηθεί τις εντολές του Ιησού που του δίδαξε να υπομείνει μέχρι και τετρακόσια ενενήντα αδικήματα, και να συγχωρέσει εκείνο το ένα -αν βέβαια υπήρχε αμάρτημα στην πράξη τους εκείνη. Και θα 'πρεπε ο Πέτρος, ανάμεσα στ' άλλα, να 'χει πάντα κατά νου ότι όταν ο ίδιος ορκιζόταν ότι δεν ήξερε τον Ιησού, όχι απλώς ψευδόταν μα και ως επίορκος έδειξε πόσο δεν μετρούσε γι' αυτόν η μέλλουσα κρίση και ανάσταση.

Αυτός που κατείχε θέση αρχηγού ανάμεσα στους μαθητές, και που διδάχτηκε από τον Θεό να περιφρονεί τον θάνατο, αυτός, όταν πιάστηκε από τον Ηρώδη, δραπέτευσε και στάθηκε η αιτία να εκτελεστούν οι φρουροί του. Νύχτα δραπέτευσε, και την επόμενη αναστατώθηκαν οι στρατιώτες κι αναρωτιόνταν πώς διέφυγε ο Πέτρος. Μη μπορώντας να τον βρει ο Ηρώδης, έκανε ανακρίσεις και διέταξε να συλληφθούν οι φύλακες, τουτέστιν να αποκεφαλίστούν (Πράξεις 12.1-11).

Είναι ν' απορεί κανείς, πώς έδωσε ο Ιησούς τα κλειδιά των ουρανών σ' έναν τέτοιον άνθρωπο. Πώς είπε «*Βόσκει τα αρνιά μου*» (Ιωάννης 21.15), σ' αυτόν που με το παραμικρό τα έχανε και καταβαλλόταν από το φόβο -αν υποθέσουμε ότι τα πρόβατα είναι οι πιστοί που προόδευσαν κι έφθασαν στον υψηλότερο βαθμό του μυστηρίου, ενώ τα αρνιά είναι όσοι βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της κατήχησης και τρέφονται με το γάλα της διδασκαλίας. Όμως η ιστορία λέει ότι ο Πέτρος, αφού βόσκησε τα πρόβατα λίγους μόνο μήνες, μετά σταυρώθηκε, παρ' όλο που του 'χε πει ο Ιησούς ότι αυτόν δεν θα τον νικούσαν οι πύλες του Άδη. Ως και ο Παύλος

είχε καταδικάσει τον Πέτρο, λέγοντας: «Του εναντιώθηκα κατά πρόσωπο, γιατί ήταν αξιοκατάκριτος. Διότι πριν καταφθάσουν οι άνθρωποι του Ιακώβου, ο Πέτρος συνέτρωγε με εθνικούς. Μόλις όμως ήρθαν εκείνοι, ο Πέτρος αποτραβήχτηκε γιατί φοβήθηκε μη τον δουν οι Εβραίοι. Και τον ακολούθησαν σ' αυτή του την υποκρισία πολλοί άλλοι Ιουδαίοι» (Προς Γαλάτας 2.12).

Πόσο αξιοκατάκριτο, ένας άντρας που έχει αναγορευτεί σε ερμηνευτή του θείου λόγου να ζει μες στην υποκρισία και να συμπεριφέρεται έτσι ώστε να γίνεται αρεστός στον κόσμο· κι επιπλέον να σέρνει μαζί του και μια γυναίκα, όπως λέει πάλι ο Παύλος: «Μήπως δεν έχουμε την εξουσία να σέρνουμε μαζί μας μια αδελφή γυναίκα, όπως κάνουν οι άλλοι απόστολοι και ο Πέτρος;». Λέει επίσης ο Παύλος: «Τέτοιοι άνθρωποι είναι ψευδαπόστολοι κι εργάζονται με δολιότητα» (Προς Κορινθίους Β' 11.13). Αν λοιπόν έχει κυλιστεί ο Πέτρος μέσα σε τόσα κακά, όπως μαθαίνουμε, πώς να μην ανατριχιάσεις με την ιδέα ότι αυτός κρατά τα κλειδιά του ουρανού, αυτός λύνει και δένει, όντας ο ίδιος μπλεγμένος μέσα σε μυριάδες ατοπήματα!

Κατά του απόστολου Παύλου

Τι εννοεί ο Παύλος όταν λέει, «Αν και ελεύθερος, υποδούλωσα τον εαυτό μου σε όλους για να τους κερδίσω όλους»; (Προς Κορινθίους Α' 9.19). Και πώς γίνεται, από τη μια να λέει την περιτομή, ακρωτηριασμό της σάρκας κι από την άλλη να περιτέμνει ο ίδιος κάποιον, ονόματι Τιμόθεο, στην πόλη Λύστρα, όπως μας αφηγούνται οι «Πράξεις των Αποστόλων»; (Πράξεις 16.3). Για ετούτες τις βλακειές του αξίζει ένα εύγε. Στο θέατρο τέτοιου είδους απαγγελίες, κατάλληλα σκηνοθετημένες, προκαλούν το γέλιο. Με τέτοια τεχνάσματα δίνουν παραστάσεις οι ταχυδακτυλουργοί. Πώς μπορεί να είναι ελεύθερος κάποιος που υποδουλώνεται στους πάντες; Και πώς είναι δυνατόν να κερδίζει τους πάντες με το μέρος του κάποιος που ικετεύει όλους το ίδιο; Αν, όπως λέει κι ο ίδιος, είναι άνομος όταν βρίσκεται μαζί με ανόμους, και Ιουδαίος με τους Ιουδαίους και γενικώς με τον ίδιο τρόπο προσεγγίζει τους πάντες, τότε δεν είναι παρά δούλος της κακότητας και της πανουργίας του και ξένος προς την ελευθερία. Ένας επιφανής υπηρέτης της κακίας των άλλων, που διακονεί με ζήλο υποθέσεις αισχρές, κάποιος που συγχρωτίζεται με ανθρώπους που δεν έχουν νόμο και ενστερνίζεται κατά περίπτωση τις πράξεις τους. Τέτοιες διδασκαλίες δεν μπορεί να είναι έκφραση ελεύθερης σκέψης και δεν μπορεί να προέρχονται από άνθρωπο ψυχικά υγιή. Αντίθετα, η βάση των συλλογισμών του δείχνει άνθρωπο θερμοκέφαλο με αρρωστημένο μυαλό. Γιατί αν συμβιώνει με παρανόμους και ταυτόχρονα

αποδέχεται τον Ιουδαϊσμό με τη μεγαλύτερη προθυμία και μετέχει και στα δύο, τότε έχει μπερδευτεί και με τα δύο και συγκαταλέγεται και στα δύο· και τέτοια σφάλματα δεν συνηθίζονται από ανθρώπους καλλιεργημένους. Γιατί όταν κανείς απορρίπτει την περιτομή θεωρώντας ότι εκείνοι που την κάνουν θέλουν να εξυψωθούν πάνω από τους υπολοίπους, κι από την άλλη περιτέμνει ο ίδιος, τότε ο ίδιος επιρρίπτει στον εαυτό του βαριά κατηγορία: Αν ξαναχτίζω αυτά που εγώ ο ίδιος γκρέμισα, γίνομαι παραβάτης του εαυτού μου.

Ο ίδιος ετούτος, ο περίφημος ρήτοράς σας, θαρρείς και ξέχασε τα προηγούμενα λόγια του, λέει στον χιλιάρχο ότι δεν είναι Ιουδαίος αλλά Ρωμαίος, ενώ πριν απ' αυτό είχε πει: *«Εγώ είμαι Ιουδαίος· γεννήθηκα μεν στην Ταρσό της Κιλικίας μα ανατράφηκα πλάι στον Γαμαλιήλ και έμαθα επακριβώς τον νόμο των πατέρων μας»* (Πράξεις 22.3). Λέγοντας λοιπόν κάποιος, «είμαι Ιουδαίος» και «είμαι Ρωμαίος», δεν είναι ούτε το ' να ούτε τ' άλλο, επιθυμώντας να είναι και τα δυο. Όταν κάποιος υποκρίνεται και παριστάνει ότι είναι κάτι άλλο απ' αυτό που είναι, τότε οι πράξεις του ενέχουν δόλο· φορώντας μάσκα εξαπατά, κλέβει την αλήθεια και παγιδεύει το φρόνημα της ψυχής χρησιμοποιώντας ποικίλες μεθόδους εξαπάτησης, για να υποτάξει τους εύπιστους. Άνθρωπος που ασπάζεται τέτοιες αρχές στη ζωή του, δεν διαφέρει σε τίποτα από έναν άσπονδο και σκληρό εχθρό, που υποκρινόμενος ότι πιστεύει σε ξένες γνώμες, αιχμαλωτίζει τους πάντες και τους καθιστά δούλους με τρόπο απάνθρωπο. Αν ο Παύλος παριστάνει πότε τον Ιουδαίο, πότε τον Ρωμαίο, πότε τον παράνομο, πότε τον Έλληνα, και όποτε θέλει εμφανίζεται κατά περίπτωση ως ξένος και εχθρικός προς κάποιο απ' αυτά, τότε, μπαίνοντας μέσα σ' όλα τα εκμηδενίζει όλα, διότι χαϊδεύοντας τα, υποκλέπτει τις αρχές που τα στηρίζουν.

Είναι λοιπόν ψεύτης· δεν το κρύβει ότι είναι σύντροφος της ψευτιάς και περιττεύει η φράση του: *«Την αλήθεια λέγω ενώπιον του Χριστού, δεν ψεύδομαι»*. Γιατί αν προχτές προσποιούταν ότι πίστευε στον ιουδαϊκό νόμο και σήμερα ότι πιστεύει στο ευαγγέλιο, δικαίως θα θεωρήσουμε ότι ο βίος κι η πολιτεία ενός τέτοιου ανθρώπου είχαν χαρακτήρα ύπουλο και κακό.

Από τα λεγόμενά του είναι φανερό πως η ματαιοδοξία τον σπρώχνει να παραστήσει ότι ακολουθεί το ευαγγέλιο και η πλεονεξία ότι ακολουθεί τον νόμο: *«Ποιος υπηρετεί στον στρατό με δικά του έξοδα; Ποιος βόσκει ποιίμνη και δεν τρώει από το γάλα της ποιίμνης;»* (Προς Κορινθίους Α' 9.7). Και για να ενισχύσει τα επιχειρήματά του, βάζει για σύντροφο της πλεονεξίας του τον νόμο: *«Ή μήπως δεν τα λέγει αυτά και ο νόμος; Είναι γραμμένο στον νόμο του Μωυσή: “Δεν θα*

βουλώσεις το στόμα του βοδιού που αλωνίζει"». Συνεχίζοντας, προσθέτει κάτι ασαφή και φλύαρο επιχειρήματα, προκειμένου να εμφανίσει τα ζώα στερημένα από την χάρη της θείας πρόνοιας: «Σάμπως νοιάζεται ο Θεός για τα βόδια; Δεν μιλά αποκλειστικά για μάς; Διότι για μάς είναι γραμμένο» (Προς Κορινθίους Α' 9.10). Μου φαίνεται ότι λέγοντάς τα αυτά προσβάλλει τη σοφία του κτίστη, που δήθεν δεν προνόησε για τα πλάσματα που δημιούργησε από παλιά· διότι αν ο Θεός δεν νοιάζεται για τα βόδια, τότε γιατί να είναι γραμμένο το «Όλα τα έθεσες κάτω από τους ορισμούς σου, πρόβατα και βόδια και κτήνη και ψάρια»; Αν κάνει λόγο για τα ψάρια, πολύ περισσότερο θα πρέπει να ενδιαφέρεται για τα βόδια που οργώνουν και κοπιάζουν. Αυτά με κάνουν να θαυμάζω τον αγύρτη, που σπρωγμένος από την απληστία του μεταχειρίζεται τον νόμο με τέτοιον σεβασμό, έχοντας κιόλας να λαβαίνει κάμποσες εισφορές από κείνους που τον υπάκουγαν.

Στη συνέχεια, σα να τινάχτηκε απότομα ξυπνώντας από όνειρο, λέει: «Εγώ ο Παύλος καταθέτω ότι αν κάποιος εφαρμόσει έστω και ένα μέρος του νόμου, οφείλει να εφαρμόσει ολόκληρο το νόμο», αντί να πει ότι γενικά δεν είναι ανάγκη να τηρούμε τα όσα ορίζει ο νόμος. Αυτός ο καλύτερος των ανθρώπων, ο εχέφρων, ο συνετός, δασκαλεμένος με τον νόμο των πατέρων του στην εντέλεια, αυτός που τόσες και τόσες φορές μνημονεύει ευνοϊκά τον Μωυσή, τώρα, θαρρείς και μέθυσε από το πολύ κρασί, αναιρεί το πρόσταγμα του νόμου, και μιλώντας στους Γαλάτες: «Ποιος σας έχει βασκάνει», λέει, «και δεν υπακούτε στην αλήθεια;» - εννοώντας το ευαγγέλιο (Προς Γαλατάς 3.1). Και παρακάτω, χρησιμοποιώντας τρομακτική έκφραση και παρουσιάζοντας ως φρικτό πράγμα το να υπακούει κανείς στον νόμο, λέει: «Είναι καταραμένοι όσοι βασίζονται στα έργα του νόμου». Ο ίδιος, που γράφει στους Ρωμαίους, «Ο νόμος είναι πνευματικός», και αλλού πάλι, «Ο νόμος είναι άγιος και η εντολή του αγία και δίκαιη», όσους υπακούν στον άγιο νόμο τους λέει καταραμένους! Τα κάνει άνω κάτω και συγχέει τα πάντα και τα συσκοτίζει τόσο, που όποιος τον ακούει σχεδόν ζαλίζεται, και σα να βαδίζει μες στη νύχτα συγκρούεται και με τα δυο· τη μια τσακίζεται πάνω στον νόμο, την άλλη πάνω στο ευαγγέλιο, μπερδεμένος εξ αιτίας της αμάθειας του καθοδηγητή του.

Παρακολούθα τώρα τα λεγόμενα του σοφού. Ύστερα από τις μύριες αναφορές που έκανε στον ιουδαϊκό νόμο για να στηρίξει τα λόγια του, ακυρώνει τις θέσεις του λέγοντας: «Ο νόμος παρεισέφρυσε ώστε να πλεονάσουν τα παραπτώματα» (Προς Ρωμαίους 5.20), και πριν απ' αυτό: «Το κεντρί του θανάτου είναι η αμαρτία, και δύναμη της αμαρτίας είναι ο νόμος» (Προς Κορινθίους Β' 16.56). Με γλώσσα

ακονισμένη σαν μαχαίρι, ανελέητος, μέσα σε μια νύχτα κάνει το νόμο κομματάκια, αυτός που τόσες και τόσες φορές προέτρεπε τον κόσμο να πειθαρχεί στις εντολές του νόμου και ισχυριζόταν πως είναι αξιόπαινο το να ζει κανείς σύμφωνα με τον νόμο. Και υιοθετώντας, από συνήθεια θαρρείς, τούτη την απαίδευτη γνώμη, ανατρέπει όλες τις θέσεις του.

Όντως, ενώ απαγορεύει στους πιστούς να τρώνε κρέας θυσιασμένου ζώου, κατόπιν τους δασκαλεύει να μη νοιάζονται και να μην το ψάχνουν, αλλά να τρώνε, λέει, ακόμα και θυσιασμένα ζώα, αρκεί να μην τους το 'χει πει κανείς από τα πριν! (Προς Κορινθίους Α' 10.28) [...] όπου ο Παύλος παρουσιάζεται να λέει: «Ό,τι θυσιάζουν, για τους δαίμονες το θυσιάζουν. Και δεν θέλω να γίνεστε εσείς σύντροφοι των δαιμόνων» (Προς Κορινθίους Α' 10.20). Κι ενώ τα λέει αυτά, πάλι, αδιαφορώντας για το αν θα φάνε, γράφει: «Ξέρουμε πως εκτός από τον έναν θεό, κανένα είδωλο και κανέναν θεός δεν υπάρχει στην πραγματικότητα», και λίγο παρακάτω, «Δεν είναι το φαγητό εκείνο που θα σας φέρει πλάι στον Θεό. Δεν θα υστερήσουμε αν δεν φάμε, ούτε θα 'χουμε κανένα πλεονέκτημα αν φάμε» (Προς Κορινθίους Α' 8.8).

Τέλος, μετά από τόσα φλύαρα τεχνάσματα του λόγου, ξαπλωμένος θαρρείς στο κρεβάτι, μηρυκάζει: «Ό,τι πουλιέται στο χασάπικο να το τρώτε, χωρίς να εξετάζετε τίποτα κινούμενοι από λόγους συνειδήσεως. Γιατί του Κυρίου είναι η γη και όλα όσα βρίσκονται πάνω της».

Ω, τι θέατρο για το τίποτα! Ω, τι γλώσσα αλλόκοτη και αντιφατική! Τι φράσεις, που τραβούν μαχαίρι και αλληλομαχαιρώνονται! Τι καινοφανής τοξοβολία, που βάζει στόχο και χτυπά τον ίδιο τον τοξότη!

Κάτι παρόμοιο με τα παραπάνω βρήκα και μες στις επιστολές του, όπου ο Παύλος, ενώ επαινεί την παρθενία, πάλι τα γυρίζει, και γράφει: «Στους μετέπειτα καιρούς, κάποιιοι θα αποστατήσουν από την πίστη, διότι θα δίνουν προσοχή σε πνεύματα που θα τους παραπλανούν, θα τους εμποδίζουν να νυμφεύονται και θα επιβάλουν αποχή από κάποιες τροφές» (Προς Τιμόθεον Α' 4.1). Και στην προς Κορινθίους επιστολή λέει: «Όσο για την παρθενία, δεν έχω εντολή από τον Κύριο» (7-25).

Επομένως, όποιοι μένουν παρθένοι ή δεν νυμφεύονται, δεν κάνουν καλά, γιατί πειθαρχούν σε οδηγίες κακόβουλων ανθρώπων, τη στιγμή που δεν έχουν λάβει από τον Ιησού πρόσταγμα να μείνουν παρθένοι. Πώς γίνεται, τώρα, κάποιες να παινεύονται για την παρθενιά τους, θαρρείς και πρόκειται για τίποτα σπουδαίο,

και να λένε πως το μέσα τους, όμοια μ' εκείνη που γέννησε τον Ιησού, είναι γεμάτο από άγιο πνεύμα;

Κατάρριψη των χριστιανικών προσδοκιών

Τι εννοεί ο Παύλος λέγοντας ότι «*παρέρχεται η μορφή του κόσμου τούτου*»; Και πώς είναι δυνατόν, «*οι έχοντες να είναι ωσάν να μην έχουν*» και οι «*χαίροντες ωσάν να μην χαίρουν*» (Προς Κορινθίους Α΄ 7.30), και όλες οι υπόλοιπες μωρολογίες του να γίνουν πιστευτές; Γιατί, πώς μπορεί ο έχων να γίνει ως μη έχων; Και πώς να γίνει πιστευτός ο χαίρων που θα συμπεριφέρεται ως μη χαίρων; Κι ακόμα, πώς είναι δυνατόν να παρέλθει η μορφή του κόσμου ετούτου; Ποιος θα τον μεταβάλλει και για ποιον λόγο; Αν τον μετέβαλλε ο Δημιουργός, θα μπορούσε να κατηγορηθεί ότι διαταράσσει μια σταθερή και ασφαλή τάξη. Αν, πάλι, μεταβάλλει το σχήμα του κόσμου προς το καλύτερο, κατηγορείται ότι δεν γνώριζε ποιο ήταν το κατάλληλο και πρόπον σχήμα του κόσμου όταν τον δημιούργησε, και ότι του 'λειπε η ανώτερη σκέψη, με αποτέλεσμα να φτιάξει έναν κόσμο γεμάτον ατέλειες. Πώς, λοιπόν, μπορούμε να ξέρουμε ότι η φύση του κόσμου θα καταλήξει στο καλό, χάρη σε μετατροπές εκ των υστέρων; Και ποια θα είναι η ωφέλεια, αν μεταβληθεί η φυσική τάξη; Γιατί αν ο ορατός κόσμος είναι θλιβερός και αιτία για να λυπόμαστε, θα του τα ψάλλουμε για τα καλά του Δημιουργού και θα τον ζαλίσουμε με τις εύλογες επικρίσεις μας, ότι έχτισε ένα θλιβερό κόσμο που διαταράσσει τη λογική φυσική τάξη, και κατόπιν μετάνιωσε κι αποφάσισε να αλλάξει τα πάντα. Μπας κι είναι αυτός ο λόγος που ο Παύλος δασκαλεύει τους έχοντες να σκέφτονται ως μη έχοντες, αφού και ο Δημιουργός του κόσμου, ενώ τον έχει, είναι σα να μην τον έχει και γι' αυτό πάει να του αλλάξει τη μορφή; Κι όποιον χαίρεται, του λέει να μη χαίρεται, γιατί ο Δημιουργός δεν χαίρεται βλέποντας το κομψό και λαμπρό δημιούργημα του, πόσο μάλλον που επειδή στεναχωριέται πολύ, πήρε απόφαση να το αλλάξει και να το μετατρέψει ολωσδιόλου. Ας της χαρίσουμε λοιπόν ένα συγκρατημένο γέλιο ετούτης της φρασούλας του Παύλου.

Ας δούμε άλλο ένα ανόητο και γεμάτο πλάνες σόφισμα (του Παύλου), όπου ισχυρίζεται ότι, «*Εμείς που θα βρισκόμαστε ακόμα ζωντανοί κατά την έλευση του Κυρίου, δεν θα προηγηθούμε των νεκρών· διότι ο ίδιος ο Κύριος με παράγγελμα, με φωνή αρχαγγέλου και υπό τον ήχο σάλπιγγας Θεού, θα κατέβει από τον ουρανό και οι νεκροί εν Χριστώ θα αναστηθούν πρώτοι. Στη συνέχεια, εμείς οι ζώντες, ταυτόχρονα με τους νεκρούς θα αρπαχτούμε μέσα σ' ένα σύννεφο, ώστε να συναντηθούμε με τον Κύριο στον αέρα· έτσι θα βρεθούμε πλάι στον Κύριο για*

πάντα.» (Προς Θεσσαλονικείς 4.15-17).

Αυτό το κυριολεκτικά ουρανομήκες, ψηλοκρεμαστό και υπερμέγεθες ψεύδος, ξεπερνά σε μπόι κάθε άλλο. Ακόμα και σε ζώο να το ξεφουρνίσεις, αυτό σε απάντηση θ' αρχίσει να βελάζει και να κράζει δυνατά, άπαξ και καταλάβει ότι γίνεται λόγος για ανθρώπους με σάρκα και οστά ιπτάμενους σαν τα πουλιά ή πιασμένους από ένα σύννεφο! Πόση ματαιοδοξία κρύβει όλος αυτός ο θόρυβος, για ζωντανά πλάσματα που μ' όλο το βάρος του σώματός τους αποκτούν φυσικές ιδιότητες πουλιών με φτερά και διασχίζουν τον αέρα θαρρείς και ταξιδεύουν σε θάλασσα, έχοντας για όχημα τα σύννεφα! Μα και να μπορούσε να γίνει αυτό, θα ήταν τερατώδες και ξένο προς τους νόμους της φύσης. Γιατί η δημιουργός φύση από την αρχή ακόμα όρισε για τα πλάσματα της χώρους που να τους αρμόζουν και κατάλληλους τόπους διαμονής· τη θάλασσα για κείνα που ζουν μες στο νερό, τη στεριά για τα χερσαία, τον αέρα για τα πτηνά και τον αιθέρα για τα ουράνια σώματα. Ένα απ' αυτά αν βγάλεις από τον τόπο διαμονής του, θα αφανιστεί μόλις βρεθεί σε ξένο χώρο. Ένα πλάσμα του νερού αν θελήσεις να το βάλεις με το ζόρι να ζήσει στη στεριά, το δίχως άλλο θα ψοφήσει· ένα στεριανό ζώο αν το βουτήξεις μες στο νερό θα πνιγεί· και το πουλί δεν θα αντέξει αν του στερήσεις τον αέρα· κι ένα ουράνιο σώμα δεν μπορείς να το μετατρέψεις σε γήινο. Ποτέ μέχρι τώρα η ενεργός δράση του Θείου Λόγου δεν το διέπραξε ούτε και πρόκειται να το πράξει, παρ' όλο που ο Θείος Λόγος έχει τη δύναμη να αλλάζει τη μοίρα των πλασμάτων. Γιατί οι πράξεις κι η θέλησή του δεν καθορίζονται από το τι μπορεί, αλλά είναι σύμφωνες με τη διατήρηση της αρμονίας και τη διαφύλαξη της φυσικής τάξης του κόσμου. Ούτε, λοιπόν, τη στεριά, δεν θα την κάμει πλόιμη, αν βέβαια δεχτούμε ότι το μπορεί κάτι τέτοιο, ούτε τη θάλασσα τέτοια που να οργώνεται και να καλλιεργείται, ούτε την αρετή, όσο και να μπορείς δεν πρόκειται να τη μετατρέψει σε κακία και αντιστρόφως, ούτε στον άνθρωπο πρόκειται να δώσει τα μέσα να γίνει πτηνό, ούτε θα φέρει τον ουρανό με τ' άστρα και τη γη τα πάνω κάτω. Είναι λοιπόν ανόητο το να λες ότι οι άνθρωποι θα αρπαχτούν στον αέρα. Μα εκεί που το ψέμα του Παύλου γίνεται καταφανές, είναι όταν λέει, «*Εμείς οι ζωντανοί*». Πέρασαν τριακόσια χρόνια από τότε που το είπε, και κανείς πουθενά, ούτε ο Παύλος ούτε κανείς άλλος δεν αναλήφθηκε στους ουραμούς. Αλλά ας αφήσουμε να τις σκεπάσει η σιωπή τούτες τις ανόητες κουβέντες του Παύλου.

Αξίζει να μνημονεύσουμε εκείνο που είπε ο Ματθαίος -θαρρείς και ζούσε πίσω από τον κόσμο, κλειδαμπαρωμένος μέσα σε κανένα μύλο: «*Και θα κηρυχθεί*», είπε, «*το*

ευαγγέλιο της βασιλείας σ' ολόκληρο τον κόσμο, και τότε θα έρθει το τέλος» (Ματθαίος 24.14). Να όμως που το ευαγγέλιο έχει ακουστεί ως και στο τελευταίο σοκάκι της οικουμένης, και οι πάντες, στα πέρατα του κόσμου έχουν λάβει γνώση· όμως δεν ήρθε το τέλος του κόσμου, ούτε και θα έρθει ποτέ.

Ας δούμε κι εκείνα που ειπώθηκαν (από τον Θεό) στον Παύλο: «Ο κύριος παρουσιάστηκε νύχτα στον Παύλο μέσα από ένα όραμα και του είπε: “Μη φοβάσαι, μίλα ελεύθερα γιατί είμαι εγώ στο πλευρό σου, και κανείς δεν πρόκειται να σου επιτεθεί και να σε βλάψει”». Και μόλις συλλαμβάνεται στη Ρώμη, αποκεφαλίζεται ο πνευματώδης αυτός άνθρωπος, που έλεγε ότι «θα κρίνουμε τους αγγέλους»... Μα και ο Πέτρος, που είχε αναλάβει την εξουσία να βόσκει τα αρνιά (Ιωάννης. 21. 17), καρφώθηκε πάνω στον σταυρό και ανασκολοπίστηκε. Κι άλλοι ομοϊδεάτες τους είτε κήκον είτε καταδικάστηκαν και έχασαν τη ζωή τους. Όμως αυτά δεν είναι άξια να θεωρούνται θέλημα του Θεού, ούτε καν ενός ανθρώπου ευσεβούς, το να τιμωρείται απάνθρωπα ένα τέτοιο πλήθος για χάρη του και για την πίστη σ' αυτόν, και να μην φανερώνεται αναστημένος όπως τον προσδοκούν.

Μπορεί κανείς να εντοπίσει κι άλλη μία ασαφή φράση του Ιησού· εκεί όπου λέει: «Προσέξτε μη σας παραπλανήσει κανείς. Γιατί πολλοί θα παρουσιαστούν μιλώντας επ' ονόματι μου και θα πουν “εγώ είμαι ο Χριστός”, και θα παραπλανήσουν πολλούς» (Ματθαίος 24.4-5). Ιδού: Πέρασαν τριακόσια τόσα χρόνια και πουθενά δεν φάνηκε κανείς. Μήπως θα ισχυριστείτε ότι μιλούσε για τον Απολλώνιο Τυανέα, τον άνθρωπο εκείνο που είχε για κόσμημά του τη φιλοσοφία; Γιατί άλλον δεν έχει να βρείτε. Μόνο που ο Ιησούς δεν μιλά για έναν αλλά για πολλούς: «Θα εμφανιστούν πολλοί ψευδοπροφήτες και θα παραπλανήσουν πολύ κόσμο». (Ματθαίος 24.14).

Χάριν αφθονίας, ας αναφερθεί και κείνο που έχει πει ο Πέτρος στην Αποκάλυψή του (ΙΔ). Περιγράφει πώς θα κριθεί και ο ουρανός ταυτόχρονα με τη γη: «Την ημέρα της κρίσεως», λέει, «η γη θα παρουσιάσει τους πάντες (ζώντες και νεκρούς) στον Θεό, και θα κριθεί μαζί με τον ουρανό που την περιέχει». Κανείς δεν είναι τόσο αγράμματος και ανόητος ώστε να μην ξέρει πως τα γήινα πράγματα υπόκεινται σε αναστατώσεις κι ότι δεν είναι στη φύση τους η διατήρηση της ευταξίας αλλά τα διακρίνει η αστάθεια· αντιθέτως, στα ουράνια επικρατεί αιώνια τάξη που δεν μεταβάλλεται ποτέ ούτε κατά το ελάχιστο, ούτε και πρόκειται ποτέ να μεταβληθεί, γιατί η τάξη ετούτη είναι ένα τέλειο δημιούργημα του Θεού. Ως εκ τούτου, είναι αδύνατο να αποσυντεθούν οι δυνάμεις που συνέχουν τα μέρη εκείνα του σύμπαντος που αξιώθηκαν ένα ανώτερο πεπρωμένο, και που τα στεριώνουν

νόμοι θεϊκοί και αμόλυντοι. Άλλωστε, για ποιο λόγο να κριθεί ο ουρανός; Ποιαν αμαρτία έκανε που κάποτε θα φανερωθεί, ο ουρανός που εξ αρχής διατηρεί την τάξη που όρισε ως κατάλληλη ο Θεός και αιωνίως παραμένει αμετάβλητος; Ως προς τι θα μπορούσε κανείς να διαβάσει τον ουρανό, ρητορεύοντας προς τον δημιουργό, ότι πρέπει κι ο ουρανός να περάσει από κρίση -θαρρείς και θα τις ανεχτεί ο κριτής τις αλλόκοτες αιτιάσεις ενάντια στο θαυμαστό και μέγα έργο του.

Και αμέσως παρακάτω, με περισσή ασέβεια ισχυρίζεται: «Και θα λιώσει η δύναμη του ουρανού και θα τυλιχθεί ο ουρανός σαν βιβλίο· κι όλα τα άστρα θα πέσουν όπως πέφτουν τα αμπελόφυλλα και τα φύλλα της συκιάς». Μα και του Ιησού η καυχησιολογία είναι αλλόκοτα αλαζονική και τερατωδώς ψευδολογική: «Ο ουρανός κι η γη θα παρέλθουν, τα λόγια μου όμως δεν θα παρέλθουν». Ποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι θα βρίσκαν τόπο να σταθούν οι λόγοι του Ιησού, αν δεν υπήρχαν πια η γη κι ο ουρανός; Κι έπειτα, αν ο Ιησούς έκανε τον ουρανό να καταπέσει, δεν θα διέφερε από τον χειρότερο βέβηλο που σκοτώνει τα ίδια του τα παιδιά· το ομολογεί κι ο ίδιος ο «υιός» ότι ο Θεός είναι πατέρας του ουρανού και της γης: «Πατέρα, κύριε του ουρανού και της γης» (Ματθαίος 11.25). Αλλά κι ο Ιωάννης ο βαπτιστής εξυμνεί τον ουρανό· από αυτόν, λέει, μας έρχονται τα θεία χαρίσματα: «Κανείς δεν μπορεί να κάνει τίποτα, αν δεν του έχει δοθεί εξ ουρανού» (Ιωάννης 3.27). Και οι προφήτες λέγουν ότι ο ουρανός είναι η άγια κατοικία του Θεού: «Από την άγια κατοικία σου, στρέψε το βλέμμα σου και ευλόγησε τον λαό σου τον Ισραήλ» (Δευτερονόμιο 26.15). Αν λοιπόν, «παρέλθει» ο ουρανός, που μας τον αναφέρουν για τόσο σπουδαίο και μέγα, πού θα βρίσκεται στο εξής ο θρόνος του κυβερνήτη του; Αφού, όπως λέει, «Θρόνος μου είναι ο ουρανός και υποπόδιον των ποδιών μου η γη» και αν χαθεί κι η γη, τι θα 'χει για υποπόδιο; Αυτά όσον αφορά στην «παρέλευση» του ουρανού και της γης...

Η βασιλεία των ουρανών και η ασάφεια της διδασκαλίας του Ιησού

Ψηλαφώντας τώρα μες στα σκοτάδια θαρρείς, ας εξετάσουμε άλλο ένα δόγμα, ακόμα πιο μυθώδες, που διατυπώνεται με τις παρακάτω φράσεις: «Η βασιλεία των ουρανών μοιάζει με σπόρο σιναπιού»· κι ακόμα: «Η βασιλεία των ουρανών μοιάζει με προζύμι»· και πάλι: «Μοιάζει με έμπορο που ψάχνει για ωραία μαργαριτάρια». (Ματθαίος 13.31-33, 45-46). Τέτοια παραμυθάκια δεν λέγονται, όχι από άνδρες μα ούτε καν από ονειροπαρμένες γυναικούλες. Ναι μεν, όταν μιλά κανείς για μεγάλα και θεϊκά πράγματα, οφείλει να χρησιμοποιεί κοινά και ανθρώπινα παραδείγματα για να γίνεται πιο κατανοητός -όχι όμως τέτοια φτηνά και ανόητα παραδείγματα·

εκτός από ανάρμοστα και ρηχά εν σχέσει με τη σπουδαιότητα του πράγματος, δεν έχουν κανένα ξεκάθαρο και ευφύες νόημα. Κι όμως, θα έπρεπε να είναι απολύτως σαφή, αφού γράφτηκαν για νήπια και όχι για σοφούς ή γνωστικούς ανθρώπους.

Εδώ θα πρέπει βέβαια να ξαναφέρουμε στο νου κι εκείνη την πληροφορία, σύμφωνα με την οποία ο Ιησούς λέει: *«Σε εξυμνώ πατέρα, κύριε του ουρανού και της γης, διότι τα έκρυψες αυτά από τους σοφούς και τους ευφυείς και τα φανέρωσες στα νήπια»* (Ματθαίος 11.25). αλλά και στο Δευτερονόμιο υπάρχει γραμμένη η φράση: *«Τα κρυμμένα για τον κύριο τον θεό μας και φανερά για εμάς»*. Θα 'πρεπε λοιπόν όσα έχουν γραφτεί για τα νήπια και τους ανόητους να είναι πράγματα ξεκάθαρα και διόλου αινιγματικά. Κι αν τα μυστήρια αποκρύπτονται από τους σοφούς ενώ αντιθέτως προσφέρονται με απλοχεριά στα νήπια και στα βρέφη που θηλάζουν, τότε καλύτερα να γίνουμε ζηλωτές της αμάθειας και του παραλογισμού. Αυτό ήταν το μέγα καθήκον του σοφού που κατέβηκε στη γη; Να κρύψει το φως της γνώσης από τους σοφούς και να το φανερώσει στους χαζούς και στα βρέφη;

Για να 'μαστέ δίκαιοι όμως, θα πρέπει από τα λεγόμενα του Ιησού να μελετήσουμε και κάτι πιο σοφό (και το λέω έτσι κατ' ευφημισμόν): *«Δεν έχουν»*, λέει, *«ανάγκη από γιατρό οι υγιείς αλλά οι άρρωστοι»* (Ματθαίος 9.12). Τέτοιες απαγγελίες έκανε στα πλήθη ο Ιησούς εξηγώντας τον ερχομό του στον κόσμο. Αν λοιπόν στάθηκε αντιμέτωπος με την αμαρτία για χάρη των ανθρώπων που υποφέρουν απ' αυτήν, όπως είπε, άραγε οι πατεράδες μας που είχαν ζήσει πριν απ' αυτόν δεν υπέφεραν από αμαρτίες; Οι πρόγονοί μας δεν είχαν ανάγκη νοσηλείας; Αν πράγματι οι υγιείς δεν έχουν ανάγκη από γιατρό, κι αν ο Ιησούς δεν ήρθε να καλέσει τους δίκαιους αλλά τους αμαρτωλούς να μετανοήσουν -κι όπως λέει κι ο Παύλος, *«ο Ιησούς Χριστός ήρθε στον κόσμο για να σώσει τους αμαρτωλούς, που πρώτος ανάμεσα τους είμαι εγώ»*-, αν έτσι έχουν τα πράγματα και καλείται ο παραστρατημένος και ο άδικος και θεραπεύεται ο άρρωστος, ενώ αντιθέτως δεν καλείται ο δίκαιος, τότε όσοι δεν κλήθηκαν ποτέ κι όσοι δεν χρειάστηκαν χριστιανική θεραπεία, θα ήσαν άνθρωποι δίκαιοι που δεν είχαν παραστρατήσει. Ακριβώς, λοιπόν, όποιος δεν χρειάζεται γιατριά γυρνά την πλάτη του στα κηρύγματα που απευθύνονται στους πιστούς· και όσο περισσότερο τους γυρνά την πλάτη τόσο πιο δίκαιος θα είναι και υγιής και διόλου παραστρατημένος.

Ήταν λογικό, ο Όμηρος να βάζει κάποιο φραγμό στην αντρείοσύνη των Ελλήνων - καθώς η ανδρεία τους ήταν μέρος της παιδεία τους-, και να τους υποχρεώνει να ησυχάζουν, ενώ παρουσιάζει τον Έκτορα να εκφράζει την αβάσιμη γνώμη του

προς τους Έλληνες, σε έμμετρο λόγο: «Κρατηθείτε, Αργείοι, και σεις αγόρια της Αχαΐας, μη χτυπάτε· έναν λόγο έχει να σας πει ο Έκτορας με την αστραφτερή περικεφαλαία». Έτσι τώρα κι εμείς καθόμαστε όλοι ήσυχα, γιατί ο διδάσκαλος των χριστιανικών δογμάτων υποσχέθηκε και διαβεβαίωσε ότι θα μας εξηγήσει τα σκοτεινά μέρη των γραφών. Λέγε, λοιπόν, φίλε, σ' εμάς που σε παρακολουθούμε με προσοχή, τι εννοεί ο απόστολος Παύλος λέγοντας, «Τέτοιοι είσασταν μερικοί από σας» (πόρνοι, ειδωλολάτρες, μοιχοί, θηλυπρεπείς, αρσενοκοίται, κλέφτες, πλεονέκτες, μέθυσοι, υβριστές και άρπαγες), «αλλά ελουσθήκατε, αγιασθήκατε και ελάβατε δικαίωση δια του ονόματος του κυρίου Ιησού Χριστού και δια του πνεύματος του Θεού μας».

Πραγματικά απορούμε και αναρωτιόμαστε, πώς είναι δυνατόν, ένας άνθρωπος ύστερα από τόσα μολύσματα και τόση βρομιά, με ένα λούσιμο να εμφανιστεί ξαφνικά καθαρός! Παρ' ότι η ζωή του έχει κηλιδωθεί από την τόση βλακεία, κι από την πορνεία, τη μοιχεία, το πιτό, την κλεψιά, την αρσενοκοιτία, τα φαρμακώματα και ένα σωρό φαύλα και βρομερά πράγματα, και μόνο που θα βαπτιστεί και θα επικαλεστεί το όνομα του Χριστού, ελευθερώνεται και απαλλάσσεται απ' το μίasma με την ίδια ευκολία που το φίδι βγάζει το πουκάμισο. Αν είναι έτσι, τότε ποιος δεν θα αποτολμήσει τα ακατονόμαστα, ποιος δεν θα κάνει πράγματα που με λόγια δεν περιγράφονται και στην πράξη δεν υποφέρονται, όταν ξέρει πως θα πάρει απαλλαγή για τα ολοφάνερα εγκλήματα του και μόνο που θα πιστέψει και θα βαπτιστεί, κι όταν περιμένει, παρ' όλες τις πράξεις του, να τον συγχωρέσει εκείνος που θα κρίνει ζώντες και νεκρούς;

Με τον τρόπο αυτό, ενθαρρύνεται ο ακροατής να αμαρτήσσει, δασκαλεύεται να κάνει άνομες πράξεις, μαθαίνει να απορρίπτει τη νομική παιδεία και να θεωρεί ότι η ίδια η δικαιοσύνη δεν έχει καμιά ισχύ πάνω σε όσους αδικούν· έτσι εισάγεται στον κόσμο η ανομία και διδάσκεται ο άνθρωπος να μη φοβάται διόλου την ασέβεια, καθώς μ' ένα του βάπτισμα βάζει κατά μέρος μυριάδες αδικήματα. Να ποιο είναι το αποτέλεσμα της πνευματώδους διδασκαλίας του Παύλου.

Το χριστιανικό δόγμα περί Θεού

Ας εξετάσουμε με σαφήνεια το θέμα της «μοναρχίας του ενός και μόνου Θεού» και της πολυαρχίας των θεών που εμείς λατρεύουμε -σα να μην ξέρεις το νόημα της λέξης μοναρχία. Γιατί μονάρχης δεν είναι ο μόνος υπάρχων, αλλά ο μόνος άρχων. Και προφανώς άρχει μεταξύ ομοφύλων ή ομοίων του. Ο βασιλιάς Αδριανός, λόγου χάρη, υπήρξε μονάρχης -όχι επειδή ήταν μόνος του, ούτε επειδή εξουσίαζε πρόβατα και βόδια, που άρχοντες τους είναι οι βοσκοί κι οι αγελαδάρηδες· υπήρξε

μονάρχης επειδή βασίλευσε ανάμεσα σε ανθρώπους του ίδιου γένους. Κατά τον ίδιο τρόπο, έναν θεό δεν θα ήταν σωστό να τον λέγαμε μονάρχη αν δεν ήταν ο άρχων των θεών. Μόνο έτσι μπορεί κανείς να τιμήσει το θεϊκό και ουράνιο μεγαλείο όπως του αξίζει.

Κι αν εσείς ισχυρίζεστε ότι οι άγγελοι παραστέκουν στον θεό κι είναι δίχως ανθρώπινα πάθη, άτρωτοι και αθάνατοι, οι άγγελοι τους οποίους εμείς ονομάζουμε θεούς επειδή βρίσκονται τόσο κοντά στη θεότητα, τότε γιατί να φιλονικούμε για το όνομα, αντί να θεωρούμε ότι η μόνη διαφορά βρίσκεται στο πώς τους αποκαλούμε; Τη θεά που οι Έλληνες καλούν Αθηνά, οι Ρωμαίοι τη λένε Μινέρβα, ενώ οι Αιγύπτιοι κι οι Σύροι κι οι Θράκες τη λένε αλλιώς. Και φυσικά, το ότι διαφέρουν τα ονόματα δεν σημαίνει ότι αλλοιώνεται ή χάνεται η θεϊκή της ιδιότητα. Είτε λοιπόν τους ονομάζει κανείς θεούς είτε αγγέλους, η διαφορά είναι ασήμαντη διότι, όπως μαρτυρείται, η φύση τους είναι θεϊκή. Ο Ματθαίος έγραψε: *«Και σε απάντηση είπε ο Ιησούς: “Είστε γελασμένοι, επειδή δεν γνωρίζετε τις γραφές ούτε την δύναμη του θεού. Διότι κατά την ανάσταση οι άνθρωποι ούτε νυμφεύονται ούτε παντρεύονται, αλλά είναι όπως οι άγγελοι στον ουρανό”»* (Ματθαίος 22.30).

Είμαστε λοιπόν σύμφωνοι ότι οι άγγελοι μετέχουν της θείας φύσεως· και βέβαια, όσοι αποδίδουν την πρέπουσα λατρεία στους θεούς, δεν πιστεύουν ότι ο θεός βρίσκεται μέσα στο ξύλο ή στην πέτρα ή στο χαλκό με τα οποία φτιάχνεται ένα ξόανο, κι ούτε θεωρούν ότι αν ακρωτηριαστεί ένα μέρος του αγάλματος μειώνεται η δύναμη του θεού. Οι πρόγονοί μας έφτιαξαν αγάλματα και ναούς για να τους υπενθυμίζουν την ύπαρξη των θεών· και για να αφιερώνουν από τον χρόνο τους όσοι επισκέπτονται τους ναούς και να στοχάζονται τον θεό με καθαρή την καρδιά, ή να προσέρχονται για να προσευχηθούν και να παρακαλέσουν τον θεό, ο καθένας για τις ανάγκες του.

Φτιάχνοντας κανείς την εικόνα ενός φίλου, δεν πιστεύει ότι ο φίλος βρίσκεται μες στην εικόνα ούτε ότι τα μέλη του σώματος του έχουν κλειστεί μες στη ζωγραφιά· απλώς θεωρεί ότι μέσω της εικόνας δείχνει πόσο τιμά τον φίλο του. Κι όσο για τις θυσίες που προσφέρονται στους θεούς, ετούτες περισσότερο είναι μια εκδήλωση ευγνωμοσύνης από πλευράς των θρησκευόμενων παρά ένας τρόπος να τιμηθούν οι θεοί. Κι είναι πολύ φυσικό, τα αγάλματα τους να έχουν ανθρώπινη μορφή, μιας και ο άνθρωπος θεωρείται το ωραιότερο από όλα τα ζωντανά πλάσματα και εικόνα του θεού. Χώρια που αυτό το δόγμα (της ανθρωπομορφίας) ενισχύεται και από άλλες περιγραφές (της Βίβλου) που μας διαβεβαιώνουν ότι ο θεός έχει και

δάχτυλα, με τα οποία γράφει· λέει η Βίβλος: «Και έδωσε στο Μωυσή δύο πλάκες γραμμένες με το δάχτυλο του Θεού». Αλλά κι οι χριστιανοί, μιμούμενοι την αρχιτεκτονική των ναών μας, χτίζουν τεράστιους οίκους όπου μαζεύονται να προσευχηθούν, παρ' όλο που τίποτα δεν τους εμποδίζει να το κάνουν αυτό μες στα σπίτια τους, αφού ο Κύριος τους ακούει όπου και να βρίσκονται.

Μα κι αν ακόμα υπήρχε ανάμεσα στους Έλληνες, άνθρωπος τόσο ελαφρόμυαλος που να νομίζει ότι οι θεοί ζουν μέσα στα αγάλματα, αυτή του η ιδέα θα ήταν πολύ πιο υγιής από εκείνου που πιστεύει ότι ο θεός χώθηκε μες στην κοιλιά της παρθένας Μαρίας, έγινε έμβρυο και μόλις γεννήθηκε τον φασκιώσανε, γεμάτο αίματα του πλακούντα και χολή, κι άλλα πολύ περισσότερο άτοπα.

Θα μπορούσα ακόμα να σου δείξω πως η τιμημένη λέξη «θεοί», υπάρχει και μέσα στον Νόμο του Μωυσή, που φωνάζει και γεμάτος σεβασμό νουθετεί τον ακροατή: «Μην κακολογήσεις τους θεούς, και μη μιλήσεις άσχημα για τον άρχοντα του λαού σου». Και βέβαια, δεν εννοεί άλλους θεούς, παρά τους δικούς μας· και το καταλαβαίνουμε από την παρακάτω εντολή: «Δεν θα πορευτείς πίσω από τους θεούς» (Ιερεμίας 7.6). Και πάλι: «Εάν πορευτείτε και λατρεύσετε άλλους θεούς...» (Δευτερονόμιο 11.28). Όχι μόνο ο Μωυσής αλλά και ο διάδοχός του ο Ιησούς (του Ναυή), μιλώντας για θεούς εννοεί αυτούς που τιμούμε εμείς· δεν εννοεί τίποτα ανθρώπους. Λέει στον λαό: «Και τώρα, φοβηθείτε Αυτόν και λατρέψτε μόνον Αυτόν και απαλλαγείτε από τους θεούς που λάτρεψαν οι πατέρες σας». Και ο Πάυλος δεν κάνει λόγο για ανθρώπους, μα για ασώματες υπάρξεις: «Κι αν ακόμα υπάρχουν οι λεγόμενοι θεοί και υπάρχει πολυαρχία θεών, είτε επί γης είτε στον ουρανό, για εμάς ένας είναι ο θεός και πατέρας από τον οποίο προέρχονται τα πάντα». (Προς Κορινθίους Α' 8.5).

Να γιατί κάνετε μεγάλο σφάλμα που πιστεύετε ότι εξοργίζεται ο υπέρτατος θεός αν κάποιος άλλος επίσης αποκαλείται θεός, τη στιγμή που άνθρωποι που άρχουν και διαφεντεύουν υπηκόους και δούλους δεν νιώθουν φθόνο όταν αποκαλείται άρχοντας και κάποιος άλλος. Δεν είναι λοιπόν σωστό να νομίζετε ότι ο θεός είναι πιο μικρόψυχος από τους ανθρώπους.

Όμως αρκετά είπαμε για την ύπαρξη θεών και για τις τιμές που τους πρέπει.

Περί αναστάσεων των σωμάτων

Ας μιλήσουμε πάλι για την ανάσταση των νεκρών. Για ποιον λόγο να κάνει τέτοιο πράγμα ο Θεός; Γιατί να ακυρώσει με τόση ευκολία τους νόμους του που ορίζουν

την αλληλοδιαδοχή των όντων και τη διατήρηση και μη εξαφάνιση των ειδών, και να θέσει εξ αρχής και να διατυπώσει άλλους νόμους; Άπαξ και αποφάσισε κάποια πράγματα ο Θεός και τα διατήρησε επί τόσους αιώνες, είναι φυσικό αυτά να είναι αιώνια και να μην καταδικάζονται από το δημιουργό τους ούτε να καταστρέφονται -θαρρείς και τα 'χει φτιάξει κανένας άνθρωπος κι είναι θνητά κατασκευάσματα κάποιου θνητού. Συνεπώς θα ήταν παράλογο να επακολουθήσει η ανάσταση γενεών ολόκληρων που 'χουν πεθάνει· και μαζί με κάποιον που πέθανε πριν τρία χρόνια να αναστήσει και τον Πρίαμο και το Νέστορα που πέθαναν πριν χίλια χρόνια, και τους άλλους που έχουν πεθάνει ακόμα πιο πριν, από καταβολής του ανθρώπινου γένους. Κι αν καλοξετάσει κανείς και το παρακάτω, θα βρει ολωσδιόλου ανόητη την ιδέα της αναστάσεως: Πολλοί άνθρωποι, βέβαια, έχασαν τη ζωή τους στη θάλασσα και τα κορμιά τους φαγώθηκαν από τα ψάρια· κι άλλοι τόσοι έχουν καταβροχθιστεί από θηρία και όρνεα. Πώς είναι δυνατόν να επανέλθουν τα σώματα τους; Ας το ελέγξουμε αυτό πιο λεπτομερώς: Κάποιος ναυαγεί, στη συνέχεια τον τρώνε τα μπαρμπούνια, κι οι ψαράδες που έπιασαν κι έφαγαν τα μπαρμπούνια κατόπιν σκοτώθηκαν και στη συνέχεια φαγώθηκαν από τα σκυλιά, και τα σκυλιά σαν ψόφησαν φαγώθηκαν εξ ολοκλήρου από κόρακες και γύπες. Πώς λοιπόν θα ξανασυντεθεί το σώμα του ναυαγού που αφανίστηκε περνώντας μέσα από τόσα ζώα; Και πάλι, ένα νεκρό σώμα που κάρηκε στη φωτιά κι ένα άλλο που κατέληξε να φαγωθεί από τα σκουλήκια, πώς είναι δυνατόν να ανασυσταθούν και να επανέλθουν στην αρχική τους μορφή; Μα θα μου πεις, ο Θεός είναι δυνατό να το κάνει αυτό· πράγμα που δεν είναι αλήθεια. Δεν τα μπορεί όλα ο Θεός. Δεν μπορεί να κάνει ώστε να μην έχει γεννηθεί ο ποιητής Όμηρος και να μην έχει γίνει η άλωση της Τροίας. Δεν θα μπορούσε, το δύο διπλασιαζόμενο να το κάνει πέντε ενώ είναι τέσσερα, ακόμα και να το 'θελε. Ούτε θα μπορούσε να γίνει ποτέ κακός ο Θεός, ακόμα και να το ήθελε. Ούτε θα μπορούσε ποτέ να πέσει σε σφάλμα, διότι είναι αγαθός. Και δεν είναι από αδυναμία του που δεν μπορεί να γίνει κακός ή να πέσει σε σφάλμα. Διότι όσοι είναι από τη φύση τους προετοιμασμένοι και ικανοί για κάτι μα εμποδίζονται να το πράξουν, είναι φανερό ότι εμποδίζονται επειδή είναι αδύναμοι. Όμως ο Θεός είναι εκ φύσεως αγαθός και όχι επειδή κάτι τον εμποδίζει να είναι κακός· μα και χωρίς να εμποδίζεται, πάλι δεν μπορεί να γίνει κακός. Ας σκεφτούμε και πόσο παραλογισμό κρύβει ετούτη η υπόθεση: Τον ουρανό, που η θεσπέσια ομορφιά του ξεπερνά κάθε άλλη σύλληψη του νου, να τον αφήσει ο Δημιουργός να λιώσει και τα άστρα να πέσουν και τη γη να χαθεί· και συγχρόνως να αναστήσει τα σαπισμένα και κατεστραμμένα κορμιά των ανθρώπων -ίσως αξιόλογων ανθρώπων μερικά-, κι άλλα που ακόμα και πριν τον θάνατό τους ήσαν άχαρα, δύσμορφα και με φάτσες σιχαμερές. Μα ακόμα κι αν

του ήταν εύκολο να τα αναστήσει ευπρεπισμένα, θα ήταν αδύνατο να χωρέσει η γη αναστημένους όλους όσους έχουν πεθάνει από καταβολής κόσμου.

Πηγές

theasis.gr | zinonshop.com | apologitis.com